

VII. ÉVFOLYAM.

1913. 20. szám.

Budapest, május 18.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadója
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona
Félévre - - - - 6 korona
Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Jegyzetek a nyomozásról és a nyomozók neveléséről általánosságban.

Irta: Argay Ferenc csendőrfőhadnagy.

Egy nagyvárosi park kevésbé használt útja mellett a fűben, kényelmesen elhelyezkedve egy elegánsan öltözött nő ült. Divatos napernyője félig eltakarta. Arcza az útról nem volt látható. Szép volt-e, avagy csunya? úgy látszik ez a kérdés senkit sem háborgatott, bár többen észrevették. Végre valaki, a ki már néhány nappal azelőtt látta e helyen, abban a ruhában és helyzetben — közelébe menni félt — jelentést tett a rendőrségnek.

A rendőrség megjelent a helyszínen és egy bullát talált.

A hulla, különösen az arcz, már akkor férgek által el volt éktelenítve. Az ezek által okozott sérüléseken kívül külsérülés vagy erőszak nyoma nem volt található rajta. A nő teljesen fel volt öltözve. Ékszerai, aranyórája lánczon, gyűrűk, mind meg voltak. A hulla mellett feküdt kalapja, keztyűi és zsebkendője s mindez, a napernyő elhelyezésével oly elrendezésben, mintha a nő leülve elaludt volna s úgy érte volna valamely természetes halálok. Ám gyanusnak tűnt fel, hogy a szintén előkerült pénztárczában csak némi aprópénzt találtak. Ez bűncselekményre mutatott.

Indiában használatos a megfojtásnak egy módja, a mely nyomaiban — állítólag — külsérülést, erőszakot fel nem mutat. A gyilkos hátulról veti magát áldozatára, megragadja annak nyakát, de csak olyan lazán, hogy a nyomás sérülést elő ne idézzon s azután az áldozat felső testét annak térdeire szorítja addig, a míg e természetellenes helyzet következtében a halál be nem áll.

Ekként hajtotta vőgre a gyilkos áldatlan tettét: ez volt a rendőrség felfogása.

Ámde az eset lefolyása valójában egészen más volt. Itt mérgezés történt. A mérget tartalmazott üvegeso ott is maradt a helyszínen, de azt észre nem vették, azzal nem törődtek, avagy nem tartották az esettel összefüggőnek. Ezért azután a nyomozás hibás kerékvágasba jutott, ami a nyomozás gyorsaságának, megbízhatóságának és eredményességének vált hátrányára, úgyannyira, hogy a helyszíni szemle téves eredményén elindult orvosok sem

gondolbattak mérgezésre s a bonczolás alkalmával a halál tulajdonképeni okát megállapítani nem bírták.

Mi volt ez? Nyilvánosan egy alaposság és kellő szakértelem nélkül megejtett rossz helyszíni szemle. Így elmondva történeteket, szinte csodálkozni kell rajta, mikép követhető el ilyen elemi hiba, mikép lehet akkorát tévedni? Csakhogy utólag könnyebb felismerni a hibát, mint azt el nem követni. És hányszor esnek hasonló hibába s hányszor nem veszik észre a lényegest, épen azt, a min a nyomozás szilárdan alapulna.

Hasonló című egy cikkemben (Csendőrségi Lapok 1912. 11. szám) már érintettem, hogy alapelveként mit tartson szem előtt a nyomozó a helyszíni szemle megtartásánál. Hivatkoztam Hans Gross egy kijelentésére, a mely szerint a helyszínen talált *minden*, legyen az nyom, jel, tárgy, figyelembe veendő. Ez azonban tényleg csak az alapelv, csak nagy általánosságban tájékoztat; nem lesz elegendő, hogy ennek segítségével egy helyszíni szemlét — legyen bár a legegyszerűbb — sikeresen lebonyolítsunk, de oktatási ezélokra is, részletesebb kifejezést igényel. Mert mi az a *minden*, miről tudom meg, hogy ez vagy az a tárgy, ez vagy az a jelenség ide sorol-e, vagy sem, melyik az a módszer, a melyet alkalmazva módomban lesz felismerni, mit kell figyelembe vennem és mit hagyhatok feltétlenül számitáson kívül?

A bűnügyi nyomozásra vonatkozó művek bőven foglalkoznak ezzel a fontos kérdéssel, a helyszíni szemle miként való legezérlavezetőbb rendszerének kérdésével. Azonban ezeket csak fejlettebb nyomozó olvashatja haszonnal, alapvető oktatásra, kezdő nyomozók számára nem alkalmasak.

Néhány fontos szabályt foglalok össze — és pedig oly módon, mint azt egy kezdő nyomozó oktatására szükségesnek tartom — a melyeket a helyszíni szemle rendszeres megtartásához — általános elvként — ismerni kell.

Milyen esetekben tartandó helyszíni szemle?

Mindenkor, a midőn az eset természete vagy körülményei szerint feltételezhető, hogy a helyszíni szemle eredménye támpontot nyújthat a nyomozás továbbvezetésére, vagy bizonyító anyag felfedezésére vezethet.

Felösleges sohasem lesz a helyszíni szemle. Mindenestre alkalmas lesz tájékozás szerzésre, nem egyszer

Első magyar vill. erő berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Ocskai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldetik. **STOWASSER JÁNOS** osztrák és királyi udvari szállító, a ca. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Magyarországon legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára.

fontos és meggyőző bizonyító eszközt fog kezünkbe szolgáltatni. A legkétségbeesettebb esetknél is eredményt nyújthat. Már arra is volt eset, hogy egyedül a helyszínr adhatott felvilágosítást.

Egy gazdag embert találtak dolgozó szobájában holtan. A szoba padlóján feküdt, feje vértócsában. A koponya a nyakszirt fölött hatalmas sérülést mutatott fel. A helyszíni szemle alkalmával — az esetről senki sem adhatott felvilágosítást — tisztán a talált állapot összehozásából sikerült megállapítani a nyomozónak — ezt azután a boncolás eredménye megerősítette, hogy az elhalt gutaütés következtében zuhant le s közben ütötte fejét az íróasztal sarkába.

Hogy még teljesen tisztázottnak látszó esetekben sem szabad a helyszíni szemle megtartását elhagyni, még akkor sem, ha a tényállás önbeismerés folytán meg van állapítva, annak illusztrálására egy őrsparancsnokunkkal megtörtént esetet hozok fel. Maga a tettes jött hozzá és feljelentette, hogy a falutól távol álló szállásán tűz ütött ki, a mely istállóját teljesen elhamvasztotta. Azonnal beismerte azt is, hogy ő maga a hibás, mert a tűz saját gondatlansága folytán keletkezett. Behozta magával kocsisát is tanúnak. Szerintök, a mint a gazda bement az istállóba, égő pipáját zsebre dugta s hogy könnyebben dolgozhasson, kabátját lovetette és az istálló sarkában összehalmozott szalmára dobtá. Az ezáltal keletkezett tüzet egyesült erővel sem bírták eloltani. Persze a helyszíni szemle hamarosan rájuk ezáfol. Nem gondatlanságból keletkezett a tűz, mint azt a ravasz gazda maga feljelentette, hanem keletkezési oka jól kiszolgált, de szerencsésen leleplezett biztosítási csalás volt.

Önbeismerés esetén — egészen hibásan — gyakran feleslegesnek tartják a helyszíni megtekintését. Nincs szükség rá; úgy sem vezethet több eredményre: gondolják. S ez akárhánszor megboszulja magát. A tettes visszavonja a beismerést, összebeszél a tanúkkal, sokszor megvásárolja a sértett hallgatását is és menekül a jól megérdemelt büntetés elől. S mért? mert nincsen tárgyi bizonyíték, mit pedig a helyszíni szolgáltatott volna.

Egy gazdag gyáros ittas fejjel fejbeverte nehéz sétabotjával czimboráját, azután beverte a vendéglő összes tükreit, az ablakokat, leverte a helyiség csillárját, szóval igazi, zamatos mulatságot rendezett. Botja széttört s a romok között maradt.

A testi sértés súlyos volt, tehát hivatalból üldözendő, ellenben a mulatság eredményének többi része a károsult fél indítványára várt. A vendéglős nem volt kétségbeesve, dehogya is, inkább szerencsésnek érezte magát, mint a ki egy kisebb főnyereményhez jutott. Panaszt nem emelt. Másként a leütött czimborára. Ez orvoshoz vitette magát — saját lábán menni nem bírt — megszerelte sérüléséről a látoleletet s azt nyomban az őrsre

küldötte. A nyomozó járőr megelégedett az egyes szereplők kikérdezésével. A helyszínr nem tekintette meg, még a hotot sem foglalta le, hanem belonyugodott abba, hogy azt a gyáros elvezette.

Világos ugy-e bár, miként fejeződött be az ügy? Sértett kiegyezett a tettessel. A bíróság előtt egy kissé csavartak az igazságon a tanúk is, tárgyi bizonyíték egyáltalán nem volt. A gyárost fényesen felmentették. Pedig leczkét érdemelt volna, mert nem az volt az első hasonló szórakozása s az utolsó sem.

Mire szolgál a helyszínr általános áttekintése?

A helyszínrre megérkezve nem szabad azonnal a vizsgálat részletes megtartásába fogni. Elsietés nélkül, előbb is általánosságban át kell azt tekinteni, hogy tájékozást szerezzünk. Semmit sem fogunk meg, semmit sem mozdítunk el és vigyázunk, hogy e tájékozó áttekintés alkalmával egyáltalán semmiféle változást ne idézzünk elő a helyszínrben.

Képet fogunk így nyerni arról:

1. tulajdonképen mi történt,
2. mi lesz a feladatunk és
3. tervet készítünk, a mely szerint a feladatot legcélszerűbben végrehajthatjuk.

Természetesen ez az általános áttekintés nem nyújt részleteket, de azért ne higyük, hogy felesleges vagy nélkülözhető. Persze minél alaposabb és teljesebb a nyomozó, annál többet fog nyerni általa. Dr. Kenyeres Balázs egyetemi tanár felemlíti, hogy egy kellően képzett nyomozó már a helyszínr általános áttekintésénél azonnal felismeri, hogy például: a halál nem ott következett be, a hol a holttest fekszik, mert a sérülések nagysága és a található vér mennyisége nem egyez; a holttesten, a környezetben, a ruhán látható nyomok küzdelemről tanuskodnak és bizonyítják, hogy öngyilkosság, baleset stb. ki van zárva; nyomban feltűnik, hogy az elhalt keze nem véres, tehát idegen kéz okozta a halálhozó sérülést; hasonlóan idegen kézre mutat, ha a fegyver olyan helyen fekszik, a hová az elhalt már nem tehetett stb.

Ilyesmi vagy hasonló észlelés már a helyszínr általános áttekintésénél kezünkbe adhatja a rejtély megoldásának kulcsát, szilárd támpontot nyújthat a nyomozás folytatására vagy legalább irányíthatja azt.

Előfordulhat ugyan, hogy az általános áttekintés utmutatást ilyen értelemben nem ad, annyit mégis elérünk általa, hogy a szemle megajtésának törvét ekkori észleleteink alapján elkészíthetjük, a mi kizárja azt a hibát, hogy terv nélkül fogva bele a részletes helyszínr szemlébe, későn vegyük észre, hogy elsiettük, elrontottuk azt. Tehát, ha csak annyit fedezünk is fel, hol hatolt be a tettes, vagy merre távozott, mi volt a célja; ha felfedezzük, hogy a esolekmény utáni állapot a helyszínr mely részén változatlan még, vagyis hol nem járta még a tettes távozása óta, vagy hol történt föltá-

Há fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispeszen. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postal szállítás.

lenül változás, ezek alapján azután önmagunknak is módunkban áll legalkalmasabban elhatározni, hol fogjuk megkezdni a helyszíni szemle részletezését és milyen sorrendet kövessünk.

Égészen röviden említem meg itt azt is, hogy embereket is találhatunk a helyszínen. Ezek előnyösen, de hátrányosan is befolyásolhatják munkánkat. Előnyösen azért, mert tájékoztathatnak, utbaigazíthatnak minket, hátrányosan, mert félre is vezethetnek és zavart idézhetnek elő. Minél több ember van jelen, annál nehezebb a nyomozó munkája. Ezért távolítsa el mindenkít a helyszínről, a kire épen nyomban szükség van rá. Perazzo figyelmen kívül hagyni senkit sem szabad. Ellenkezőleg, számítani kell arra, hogy szükség lesz rájuk is, azért a közelben kell őket tartani. Arra azonban gondot kell fordítani, hogy akár szándékosan össze ne beszélhessenek, akár véletlenül — az esetről egymással beszélgetve — ez meg ne történhessenek. Izgatott lelki állapot mellett azután senki sem tudná, mit vett észre önmaga s mit hallott csak elhözszólásból.

A cselekmény felfedezése után történt-e változtatás a helyszínen?

A helyszínről meg kell állapítani, történt-e rajta változás az eset felfedezése óta. Úgy és ott fekszik-e a hulla, amint akkor találták, nem történtek-e ólesztési kísérletek, nem hagytuk-e ott vagy vitték el valamit, nem keletkeztek-e új láb-, köznymok ilyen módon?

Ne feledjük, hogy ilyen változtatások sokszor előfordulnak, egészen természetesen és szükséges okból, más-
kor tudatlanságból, félelemből vagy gondatlanságból. Hozzá tartozók, kiváncsiak, a községi bíró vagy esküdt, községi rendőr már bizony ott járhattak s ezek nyomokat hagynak vissza, vagy meglevőket megsemmisítenek. Szokás a hulla ruháit kihontani, sérüléseit feltárni, a többet behelyezni a hulla mellett talált kést, a zsebeket kikutatni. Van eset, hogy mire a nyomozó megérkezik, meg van mosdatta a hulla, legáltalában ruhájában öltöztetve. Egy esetben róka jöttek, hogy a hulla arcán észlelt külsőrülési nyomok, melyeket a gyilkos kezeitől származóknak hittek, a hullának szokásos megberetválásánál ügyetlenségből keletkeztek. Szász István dr. is egy érdekes esetet ír le. A méhmagzat-ellátás folytán oltott fiatal nőt tomatósra öltöztetve, megmosdottan találta már a koporsóban, magzata, a szoknya által eltakarva, lábai között fekvő.

Ezek a — mindig feltételenként — változások rendkívül fontosak. Vagy félrevezetik a nyomozót, vagy legalább is zavarossá teszik a kópat és megnehezítik feladatát. Ezért, ha sikerült megállapítani, hogy változás történt, úgy pontosan meg kell állapítani, mi történt és ki által.

Élelmény szükségének esetén miképpen járjunk el?

Sokszor a csendőri maga lesz olyan helyzetben, hogy kénytelen változást előidézni a helyszínen, mielőtt a

szemlét részletesen megvizsgálta volna, nevezetesen, ha életmentési kísérletet kell tenni.

Ilyenkor legezésszerűen magát a testet más helyiségbe átvinni vagy másra letenni, de akként, hogy pontosan számot adjassunk arról, mit cselekedtünk. Tehát nemcsak arról minő változás keletkezett a testen, hanem hogy minő változás állott elő magán a helyszínen is: loaszt-e a testről valami, keletkeztek-e rajta új nyomok, a zsebek nem keletkeztek-e újból véronyomok, új véronyomok, lépés és kéz nyoma nem keletkezett-e, stb.?

Ha változás történt a helyszínen, mi a teendő?

Ha sikerül megállapítani, hogy minő változások történtek a helyszínen a bűncselekmény után, akkor — ha lehetséges — a megállapítások szerint rendezzük — rekonstruáljuk — azt, tehát: oltávolítjuk a leplet, amivel a hullát letakarták, abba a helyzetbe hozzuk a bűntudarabokat, a minőben voltak, de lelkiismeretesen megjegyezve, minő változást és mért eszközöltünk. Ha valaminek tökéletes helyreállítása nem volna lehetséges, azt mindig számon kell tartani. Ép úgy járunk el és megjegyezzük, ha valamiről valószínű ugyan, hogy nem a szóban forgó esettől származik, de nem tudjuk meghatározni, hogy tényleg nincs azzal összefüggésben.

Egy esetben például egy kés igen fontos és nyomru vezető szerepet játszott. Egy korcskedőt találtak felakasztva a falhoz tartozó liget egy fáján. Többen jártak arra — azt hitték, még élet van benne — levágták. A nyomozó járőr a helyszíni szemlét igen leleményesen ejtette meg. Megállapította, hogy a korcskedőnek nyakába hurkot vetettek, megfojtották, azután húzták fel a fára. Közönséges rablógyilkosság volt. A járőr ott találta a helyszínen a kést is, melylyel a hullát a találók levágták. De senki sem emlékezett arra, miképpen került elő a kés, és senki sem akarta vállalni, hogy az övé. Egy későbbi felültesebb nyomozó természetesen vette volna, hogy a kést a megtalálók valamelyike húzta elő zsebéből s nem tulajdonított volna annak fontosságot. Nem így a járőr. Bár tényleg az volt a valószínűség, hogy a kés nem a cselekménnyel összefüggően jutott a helyszíni, hanem csak a levágásnál szerepelt, mert ezt helyszíniíteni nem lehetett, a nyomozás folytatásánál a kést is figyelomlra vette. És valóban ennek volt köszönhető a cselekmény kiderítése.

Már most sokszor előfordulhat az is, hogy teljesen összejárt és megváltoztatott színhelyet találunk. Ez gyakran fordul elő, ha a feljelentést későn kapjuk, vagy pótnyomozást kell megkezdeni. Ilyenkor vajmi kevés reményünk lehet arra, hogy tisztázhatjuk, mi keletkezett a cselekmény által és mi ez után, hanem megbízható támpontokkal csak a távolabbi, tehát az eredetiségében inkább megmaradt környezet szolgálhat. Gross említi, hogy egy ilyen esetben a színhelytől távol érintetlenül és világosan kivételően megtalálta a tettes

Egy hét óta

Gyarmati-féle Universal Balzsamot.

Állandóan gyomorgöres, köhika bántott, étvágytalan voltam, bűzös volt a szájam, és rendellenes székelésem volt. Kedves szomszédom hozott Gyarmati Emil gyógyszerésztől, Baján 121. sz. 5. úveg Universal Balzsamot 5 K.-ért részemre, amitől használatom bámulatos változást ér. ek magamon. Alánál minden szenvedő embertársamnak ezen nyomás hátszert

végre nyugtom van, írja egy vidéki gazdálkodó. Péter, aki legelőnek mert már megkaptam a

lábnyomait, a miket bokrok között menekülve visszahagyott.

A cselekmény folytán minő változás történt a helyszínen?

Természet sen, ha az előbb elmondottak szerint már meg is állapítottuk, hogy a cselekmény elkövetése után minő változások történtek a helyszínen, még mindig csak annyit tudunk, hogy milyen állapotba jutott a helyszínen a cselekmény következtében. Ez azonban nem elegendő. Azt kell megismernünk, hogy melyek azok a változások, a melyeket a cselekmény előidézett. Ezek fogják számunkra jellemezni a történeteket. Ehhez most már csak egy lépést kell tennünk, mert a történet változásokat a legegyszerűbben úgy ismerjük fel, ha megállapítjuk, hogy milyen volt a helyszín a cselekmény előtt.

Összefoglalva az elmondottakat: a helyszíni szemle alkalmával a helyszín három állapotát kell megszemlélünk, illetve megállapítanunk és pedig:

1. milyen a helyszín a midőn oda érkezünk;
2. milyen a helyszín, illetőleg milyen volt a helyszín a cselekmény után;
3. milyen a helyszín, illetőleg milyen volt a helyszín a cselekmény előtt.

Utóbbi kettő közötti különbséget a cselekmény idézte elő s ennek ismerete segíti elő a nyomozást.

Sholgálgjon a következő feltételezett eset megvilágító például.

X. feljelentést tesz, hogy szekrényét az éj folyamán feltörték és onnan a fehérenemű közé rejtve volt 300 koronáját ellopták.

A nyomozásra kirendelt járőr a következő állapotot találja a helyszínen:

A szoba ajtaja nyitva áll, az utcára nyiló ablak mindkét külső és belső szárnya zárva van, a baloldali szárnyak alsó ablakai — enyvespapírral való beragasztás nyomait mutatják — ki vannak törve. Üvegserepek — szintén enyves papír nyomait mutatják — a szoba közepén álló asztalon fekszenek. A barnára festett padlón sok sáros lábnyom. Az ablakdeszkán egy sáros cipőtalp lenyomata. Az ablakkal szemközt álló egyajtós szekrény ajtaja nyitva áll. Kulcs a zárban nincsen. Az ajtónak a zár nyelve mellett levő részénél és ennek megfelelően a szekrény oldalfalán vésőtől származó feszítésnyom látható. A szekrényben fehérenemű fekszik teljesen rendbe rakva.

Kérdés már mostan, minő változások történtek a bűncselekmény után? mert ezek fogják meghatározni, hogy minő volt a helyszín akkori állapota.

Kellően tájékozódva megállapítja a járőr, hogy ott igen sokan megfordultak a cselekmény felfedezése óta. Ez által oly lábnyomok keletkeztek a szobában, melyek

a cselekménnyel összefüggésben nincsenek. A szobaajtót a házigazda nyitotta ki és hagyta nyitva, ellenben az ablakok nyitva állottak, s hogy huzat ne legyen, szintén ő zárta be. Az üvegserepeket szintén káros szedte össze és tette az asztalra.

E változtatásokat szemmel tartva könnyű megállapítani, minő volt a helyszín a bűncselekmény után.

És most minő volt a helyszín állapota a cselekmény előtt?

Az ablakszárnyak zárva, az ablakok épek voltak, enyves papírral nem voltak bevonva. Sem az ablakdeszkán, sem a szobában nem voltak lábnyomok. A szekrény ajtaja be volt zárva, sem ajtaján, sem oldalán feszítés nyoma nem volt.

A helyszín e három állapota teljesen tisztázza a cselekményt és támpontul szolgál a nyomozás továbbvezetésére, csak meg kell határoznunk azt, hogy mi keletkezett a helyszínen a bűncselekmény folytán. Ez most már könnyen megállapítható:

Az ablakok beragasztása enyves papírral, azok betörése, az ablakszárnyak kinyitása, a sáros nyom az ablakdeszkán, meg nem határozható nyomok a szobapadlón, a szekrényen a feszítési nyomok, a szekrényajtó kinyitása.

E jelenségek a cselekményből származnak, a tettes cselekvése folytán keletkeztek. Részben arra szolgálnak, hogy a cselekmény tényállását összeállíthassuk, részben módot nyújtanak arra is, hogy a tettes kiletére következtethessünk. Röviden mi a helyszínből folyó tényállás? A tettes enyves papírral ragasztotta be az ablaküveget, zajtalanul kitorpte azt és kinyitotta az ablakot, melyen át behatolt a szobába. Egy vésővel kifeszítette a szekrényajtót, magához vette a pénzt s ismét az ablakon át távozott. És melyek azok a támpontok, a melyek a nyomozás folytatására előnyösek, a melyek a tettes kiletére mutatnak? A tettes enyvvvel és vésővel dolgozott. A vésőt mesterségszerűen (asztalos nyitja ilyen módon a zárt ajtót) használta. Ismerjük lábának nyomát és azt is tudjuk, hogy a viszonyokkal behatóan ismerős, mert a szekrényben — rendetlenség okozása nélkül — megtalálta az elrejtett pénzt. A tettes tehát nem lehet más, mint a háziakkal bizalmas viszonyban álló egyén: rokon, barát, alkalmazott, foglalkozására nézve asztalos, vagy legalább ért ehhez a mesterzéghez.

Minden megállapításnak kinosan pontos lelkiismeretességgel kell történnie.

Az igazságtól való hajszalnyi eltérés, bizonyítottan elfogadása valaminek, a mi bizonyítva nincsen és azután az így szerzett anyagnak felhasználása a nyomozás további folyamán, teljesen rossz irányba fogják terelni a nyomozót. Például tegyük fel, hogy az előbbi esetben a szekrényben levő fehéreneműt a tettes rendetlen-

GUMMI-övszerek, a legbiztosabb, franczia gyártmányú **különlegességek.**

Tucatonként 4, 6, 8 és 10 korona.

3 darab próbarendelés 90 fillér
levélbélyeg ellenében is. ▲

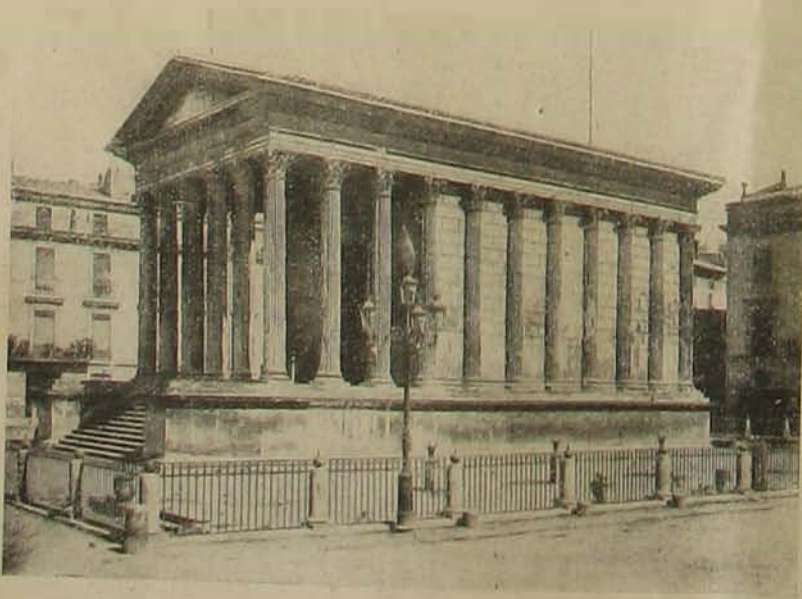
Kapható SZÉNÁSI D.-nél
Budapest, IV., Sütő-utca 6.

Trajanus diadalívo Orangoban.

A római színház romjai Arlesben.

Római emlékek Nîmesben. — A Maison Carrée Nîmesben.

Az arlési aréna.

ségben hagyta volna és azt a házbéliek — mielőtt a járó megérkezett volna — hozták volna újból rendbe. Ha már most a járó ezt a tényt meg nem tudja, avagy figyelembe nem veszi — ugy-e bár? — a tettes kiltére vonatkozó előbb kifejtett feltételezéseivel ezzel alapjukat és megbízhatóságukat elveszítene.

A tisztaság a fél egészség. A pontosság a fél siker.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A természet kalendáriuma.

Az emberek nagy része általán véve keveset törődik a kalendáriumokkal. Egészen másképp áll a dolog a szegény emberrel, különösen a földmivelőnek gyakran egész napi bére függ a tornyosuló fellegettől, s így sokkal nagyobb figyelemmel kell lennie az évszakok változása és az időjárás iránt. Ne csodáljuk és ne mosolyogjunk tebát, ha az egyszerű néppel társalognva azokat a naiv megjegyzéseket halljuk az időjárásról, melyeket a mivel társalgás szellemtelenekek és közönségeseknek bélyegez. Nekik ez több, mint egyszerű beszédtema. Életkérdés ez, mely eszmekörüknek, gondolatáiknak legsarkalatosabb tárgya. A köznép már ex professo meteorologus, és neki köszönhetjük annak az időjósolati bölcséletnek nagy részét, mely annyira ismeretes a mindennapi életben.

Régi népeknél, különösen az araboknál és perzsáknál, szokás volt az időt és évszakot a madarak járásáról különböztetni meg. Mikor a bendemiri rózsaberkek a csalogány szavától kezdtek hangosak lenni, akkor tudták, hogy ez a tavasz visszatértének a jele. Az egyiptomi az ibiszt a hold jelképe gyanánt tisztelte, s érkezését kapcsolatba hozta a Nilus áradásával, mely termékenységet hozott a földre. A kanadai vadász is a fűrj visszatérében látja zálogát annak, hogy a föld fagya engedni kezd a nap sugarainak. Ismeretes költöző madaraink pedig csaknem kitűzött napra, vagy inkább éjre érkeznek meg, mert jobban szeretik az éjszakai utazást. Oly rendkívüli a pontosság, melylyel szokott belyeiken megjelenni, hogy a tengeren biztosra veszik jövetelüket a megszabott órában. Kevésbé pontos elindulások ideje, mely családi körülményektől is függ, ámbár a költözökös ösztöne mindennél hatalmasabb bennök, úgy hogy vannak szülők, kik inkább elhagyják tollatlan fiókaikat is, semhogy társaiktól elmaradjanak.

Nagy és mély miszteriuma a természetnek a madarak költözökösése, s a genodus észlelő az évszak minden változását figyelemmel kíséribeti a madarak járásából, mert kezdve az első fecskén, mely Boldogasszony napja táján megjelen, a fűrj vidám pityapalyájáig, mely szent Mihály napja közeledtét jelzi, majd minden hónapnak megvan a maga madara.

De nemcsak az évszakok változásaira, a mindennapi időjárásra is bir bizonyos szabályokkal a köznép bölcselme, melyeket érdekes lehet fizikai valószínűségeik szerint mérlegelni. A butorok ropogása tudva van, hogy esőre magyaráztatik, szintágy a korom lehullása is a kurtában, vagy a lámpaláng lobogása. Ha a levegő csapadékkal van tele, ajtó és ablak nehezebben zárható, s a falak nedveseknek látszanak. Sokan azt is vizsgálat tárgyává teszik, hogyan ég a tűz a kályhában; ha vi-

gan pattog, akkor az fagynak s derült időnek a jele, ha pedig füstöl s nebezen ég, minden biztonnyal eső várható. Ha a láng egyenletesen és fölfelé ég, ezt száraz időre magyarázzák, ellenben ha a gyertya egyenetlenül ég s a szén több bamut bagy bátra, mint máskor, mindkettő szeles időjárásra mutat. Esőt várnak akkor is, ha a füst nem száll fölfelé, vagy ha füstöl a gyertya s a lámpabél, tüzet fog a korom a kéményben s több efféle.

Az időjósolás más rovata alá tartoznak a köszvényes fájalmak, melyekről öregeink annyit tudnak panaszkodni, s melyek rendesen élénkebbek nedves időjárás közeledtével. Fej- és fogfájások is basonló tünetek, melyek a test túlságos nedvöségével állanak kapcsolatban. Eltört és begyógyult tagok fájása is biztos mutatója a közelgő esős időnek, vagy fagynak.

Számos más jelekről szólhatnánk még, melyeknek időváltozó tulajdonságuk bagyományyszerű tekintélyben áll. Ha a búr lepattan a hangszerről, ha az emésztők szagosabbak, mint máskor, ez mind eső jele. Borzongás és fázás sokszor, még mielőtt a thermometer változást mutatna, időváltozásra enged következtetni, a mi értbető a légkörben felhalmozódó nedveségből. Némelyek tengeri füvet akasztanak ki az időváltozás észlelésére és nagyon biztosra veszik az általa mutatott időt.

Allatok között a tücsök bir első sorban időjósoló képes soggel és a zöld béka. De ha az egerek nagyon mozgolódnak, akkor is változás áll be az időben. Különösen ba az egerek napnyugta után előjönnek lyukaikból, akkor az idő szépre fordul. Esőre áll az idő, ba a patkányok nyughatatlankodnak, vagy ba a pókok nagyobb számmal jönnek elő rejtekeikből. Időpróféták a legyek is, melyek meleg helyekre gyűlnek bideg és nedves idő közeledtével.

Néha vihar előtt a levegő oly tiszta, hogy a szem oly tárgyakat különböztetbet meg, melyeket máskor nem lát. Ilyenkor néha bangok is hallhatók, a fül megcsendül s ez is a barometrum változásának a jele. Ismeretesek azok a kicsiny bázikók is, melyekből egy barát ugrik elő nedves idő beálltával, vagy az aszony bemegy s a férfi kijő belőle és megforditva. Ezekben a kacsuk az, a mire az időváltozás befolyással van, s mely nedves időben kitágul, szárazban pedig összeszűgörodik.

A külvilág és a természet ezerféle tárgyai és eseményei is bö alapot szolgáltatnak időjelzési hozzávetésekhez; sőt ezek még inkább, mert állandó nyilatkozatai lévén a fizikai világnak, mindig közel fekszenek a találgató és fűrkésző elme fontolgtatásainak körébe. Állatok, felhők, szelek, bold, eső, nap, ily módon válnak fő-anyagává annak a közönséges meteorológiának, mely a gazda teendői s dolgai beosztásának bizonyos mértékig hiteles szabályozójául tekintetik ma is, más tudományosan levezetett elvek hiányában.

Az esőről egészen kétségbevonbatlan alapossággal tartják azt, hogy minél gyorsabban ered meg és minél bevesebben esik, annál hamarabb megszűnik. Ellenben ba az ég lassanként borul be, a csillagok, nap és hold fokozatosan bagyadnak el, akkor legalább is hat óráig tartó eső várható. Viszont némi fontosságot tulajdonít a köznép az eső kezdete idejének is, a mennyiben elterjedt nézet, hogy nedves reggel száraz délutánt hoz. Ezt már a franczia, sőt az angol paraszt is így tartja. Szabatosabban kifejezve, ba az eső napkelte előtt kezdődik, még kiderül a délelőtti folyamán, de ba napkelte

BUTOR

köszpénsért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST. VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-69.

BUTOR

Római emlékek Nîmesben. — A pont du gard Nîmesben.

után ered meg az eső, esni fog egész nap. Legfennegetőbbek azonban az éjféli esők, különösen ha déli széllel járnak, mert ez esetben legalább 12 óra hosszút fog egyfolytában szakadni.

Napos eső, a «ragyos», vagy a mikor a közbeszéd szerint «veri az ördög a feleségét», soha sem tart soká, de állítják, hogy arra mutat, hogy következő nap ugyanazon órában esni fog. Még további jelentőséget fűznek az églájhoz, a merről az eső jön. Ha délről jön, két-három óráig tartó széllel, mely elcsillapul, de az eső tovább tart, akkor 12 óráig, sőt tovább is fog esni, hacsak erős északi szél el nem hajtja a fellegeket. Ugy hosszú esők azonban ritkán tartanak 12 órán túl, vagy legföllebb egyszer az évben. Az is népszerű babona, hogy pénteki eső vasárnap is esőt hoz, s viszont, hogy a vasárnapi eső az egész héten át esőt jelent. Elsős tavaszhozi ismét száraz nyárra következtetnek. Eső ellen barágozni sok helyt szokás az országban, szintúgy esőért könyörögni is, így a búzaszentelői körmenetek alkalmával. Angliában ellenben ráolvasással üzik el az esőt, vagy pedig két szalmaszálat fektetnek keresztbe egymáson.

Minden szélnek megvan a maga jellemző időjárása. E tekintetben azonban sokkal ingadozóbbak a prognosztikonok. Északi szélről általában hiszik, hogy ha száraz időben veszi kezdetét, s abban tart tovább, nem fog esni mindaddig, míg a szél irányt nem változtat. Ha ellenben nedves időben kezd fújni az északi szél, nedves marad az idő, míg a szél ugyanabból a tájból fúj tovább. Mondják, hogy bármint irányú legyen a szél márczius 21-én, a tavaszi éjnap egyenlő-ég idejében, megmarad abban az irányban június 21-ig. Északnyugati szél rendszeren kedvező szép időre magyaráztatik, de egészen ellenkezően az észak-keleti szél, mely embernek, állatnak egyaránt árt és bideget hoz. A déli szél sem igen előnyös hírben áll, mert állítólag esőre fordítja az időt, s ártalmas ködökkel és gőzökkel jár. Egy igen régi könyv, «De proprietatibus rerum» írja, hogy «a déli szél forró és nedves, puszító s ártalmas és betegséget okoz embernek, állatnak.» Rosz hírek örvend a délkeleti szél is, s ha esőt hoz magával, az eső tartósnak ígérkezik, ellenben ártalmatlan a délnyugati szél s jó a nyugati szél. Mindezek között legellenzenvesebb pedig a keleti szél, mondhatni világezerte. Halászkö tapaszlatatai szerint északi szél előzi a halakat, déli szél felszínre hozza; nyugati szélben jól harapnak a halak, keleti szélben pedig teljességgel nem.

Pontos a felhők járása is az időmagyarázatra. Az ismeretes báránfelhők általános felfogás szerint szép időre hagynak következtetni, dacára annak, hogy Virgil (Georgiconában (I. 397) esőt olvas ki belőlük.

Elsőrt felhőfoszlányok a délnyugati égen esőre mutatnak; így mondja Krisztus is Lukács evangéliumában (XII. 54): «Mikor látjátok, hogy napnyugatról felhő támad, azonnal ezt mondjátok: záporosó jó. És úgy léssen.» Kis, fényes felhők a délnyugati égen szeles időt jelentenek. De lényeges néha a felhőknek színe s alakja is. Fekete, terhes fellegekről mindenki tudja, hogy vihart rejtenek méhökben; élénk vörös színű felhők napnyugtán szélre engednek következtetni. A tropikus vidékeken «bikaszem»-nek nevezett felhő, mely a legreményesebb viharokat vonja maga után, kezdetben kicsiny s csak lassanként gomolyodik mind nagyobbra. Világos színű, könnyű s határozatlan alakú felhők in-

kább szép időre mutatnak, ellenben a szokatlan nagyok, sötétek s éles körvonalúak zivatarral járnak. Így akkor is, ha a felhők nagy torony-, vagy szirt-alakokat vesznek föl, a mikor az összetömörült vizgőzök adják nekik ez éles, durva formákat. Vannak hal-, fark-, medve-, sárkány-, fa-, ló-, stb. alakú felhők is. Felhős reggel derült estét jelent némelyek szerint, ha pedig meleg időjárás mellett a felhőretek különböző irányban látszanak mozogni, dörgés, villámlás kövélkezik be.

KÉPEINKHEZ.

Délfranciaország római emlékei.

A mai tudományssomjus emberiség sobase tud be-
telni a régi korra vonatkozó ismereteivel. Polyton
kutat, keres, turja, ássa a földet, hogy az olyan dol-
gokra, a mikre a történelem kevés vagy éppen semmi
felvilágosítást nem ad, a föld méhéből ássa ki és sze-
rezze meg az igazi vagy az igazságot legalább meg-
közelítő adatokat.

Ilyen kutatás eredményei azok a római emlékek is,
a melyeket a jelen számunkban közölt képeken olvasóink-
nak bemutatunk.

A régi római birodalom egyes emlékei ugyanis épü-
letek romjaiban s az akkoriban használt különféle esz-
közök, művészeti munkák stb. alakjaiban majdnem fel-
Európában és hazánk nagyrésztében is megtalálhatók. De
Olaszország területén kívül alig találhatók máshol ezek
az emlékek oly nagy számban és annyira felismerhető
alakban, mint éppen Délfranciaországban és itt is
leginkább a Rhone folyó völgyében Orange s a még
délebbre fekvő Arles és Nîmes területein, a mely helye-
ken történt ásatásokkal egész sorozatát tárták fel a
rómaiak kitünő állapotban fennmaradt építészeti mű-
veinek.

Az ezen helyeken felfedezett nagyszerű arénák, fényes
színházak, hatalmas vízvezető hidak tisztán művészi
alkotásai tanuskodnak arról, hogy a rómaiak a meg-
hódított tartományokat kulturájuk minden áldásával
felruházták. Ugyancsak igazolják eme ásatások és kuta-
tások eredményei azt is, hogy már a rómaiak idejében
is fejlett izlésű, nagyszámú és gazdag polgárság lakott
az imént említett városokban és környekein.

Közel két évezred telt el azóta, hogy a közölt képe-
ken látható nagyszabású építészeti műveket a rómaiak-
kal háboruszkodó különféle nemzetek, egyik a másik
után, kisebb-nagyobb mértékben elpusztították, de azért
a pusztítások után fennmaradt vagy napfényre hozott
romokból is, legnagyobbreszt teljes bizonyossággal meg-
lehet állapítani, hogy eredetileg mily czélokra szolgál-
tak Róma eme nagyszabású alkotásai.

HIREK.

Adományok. A létesítendő csendőrségi internátus
alapja javára újabban a következő adományok folytak
be, n. m. Sándor József hadnagy, Kézdivásárhelyről,
előléptetési gratulációk megváltása czímén 4 K, Varga
Ferenc csendőr gyűjtése Kézdivásárhelyről 1 K 10 fill., és
Vas Lajos őrmester adománya 2 K. Ezen újabb ado-
mányokkal az alap vagyona 30,118 K 33 fillérré emel-
kedett.

Ölje meg

De vigyázzon,

a gazdaságában és ház artásában nagy
károkat okozó egerket és patkányokat,
hogy hasznos állatait meg
ne mérgezze: 5197

A Morrattin

a mezel és házi egerek és pat-
kányok között pusztító beteg-
séget idéz elő, megöli őket, de a többi állatra és az emberre
ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18/b. SZ.

Egy holdra elegendő egérritka ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelező-lapot.

Örökbefogadási ajánlat. Egy elég jómodu, élteesebb tisztességes özvegy nő örökbe óhajt fogadni egy 12 év körüli, tisztességes szülőktől származó teljesen árva, magyar vagy német nyelven, jó természetű egészséges leánygyermekket. Elsősorban csendőrök, azután papok, tanítók, kereskedők és iparosok árvaiknak ajánlatai vétetnek figyelembe. Félárvaik, vagy terhelt szülőktől származó egész árvaik avagy rossztermészetű gyermekek ajánlatai figyelembe nem vétetnek. Ajánlatok, esetleges útbiztosítások az ezen ügy lebonyolítására felkért Babért Győző csendőrtörzsmester címére, Budapest, I., Vár, Diszter 2. szám alá intézendők.

Baleset. Imre Mihály csendőr és Antal Ignác próbacsendőrből állott macsesdi őrsbeli járőr, május 4-én, egy utcái verokedésből kifolyólag, Pál István szabadságon levő cs. és kir. 2-ik huszárezredbeli tényleges állományi huszárt Macsesden, őrizetbe vette. Az őrizetbe vett huszár a járőrnek ellenszegült és a járőrhoz vezető csendőr fegyverét is megragadta. A fegyver birtoklásáért folytatott tusakodásban a fegyver elsült és a lövedék Antal Ignác próbacsendőr jobb alkarjába hatolva, azt súlyosan megsebesítette. A renitens huszár ellenállása könnyű sérüléssel végződő szuroinyhaszúalattal törtetett meg, ki azután elfogva illetékes csapattestének adatott át.

Felhívás. Tolna vármegye árvaszéke Kovács Mihály és Vargu Katalin szülők házasságából született Kovács József faddi illetőségű csendőrt felhívja, hogy egy hagyatéki ügyből kifolyólag, tartózkodási helyét, a jelzett árvaszékkel a saját érdekében mielőbb közölje.

KÜLÖNFÉLÉK.

A havasi oláhok esküje. A ki az erdélyi havasok román népét ismeri, sajnosan tapasztalta, — arról különben az illetékes bíróságok tudának legtöbbet beszélni — hogy ezek, a műveltség legalacsonyabb fokán álló emberek közül nagyon sokan nem fogják föl valami tragikusan a hamis esküt s képesek az igazsággal teljesen ellentétes dolog mellett tanúságot tenni. Pedig a román nép fanatikusan vallásos, böjt idején heteken és hónapokon át szűz puliszkával s lenmagolajjal táplálkozik, nehogy az egyház szigorú törvényét áthágja. S hogy mind e mellett közülről nagyon sokan megbárátkoznak a hamis eskü fogalmával, onnan van, hogy lelkükben egy különös hit él, mely nézetük szerint a hamis eskü következményeit, akárcsak a villámhárító, róluk levezetni képes. Ez az unalfabéta, együgyű nép ugyanis vallja a hamis esküvel elkövetett mérhetetlen nagy vétet, fél is a következményeitől, de viszont hisz egy ellenszerében, mely őt a sújtó kéztől megoltalmazza. Ennek a népnak megfigyelői tapasztalták, hogy a bíróság előtt tett hamis eskü után az oláh ember egyenesen az erdőnek tart, a hol egy fa törzsét megérinti a jobb kezével s abban a biztos tudathat tér haza, hogy a hamis eskü átka most már a fába szállott át, mely a fát a legrövidebb idő alatt elszárazítja. Ha pedig útjában ellenséggel találkozik, annak nyújtja jobbát, hogy az itok az illetőt fogja meg.

Mennyi időt tölt a nő a tükör előtt? Egy párisi jürdakoptató nem sajnálta a fáradságot és kiszámította, hogy a nő átlag mennyi időt tölt el életéből a tükör előtt és arra az eredményre jutott, hogy a 6—10 éves lányok naponként 7 percet töltenek a tükör előtt. 10—15 éves korukig bátran lehet egy negyedórát

számítani és mikor a gyermekecipőkből kinőnek 15 és 20 évek közt már 22 percre van szükségük. Azután következik az élet főkorszaka, a 24—30 éves kor, a mikor legalább egy félóra szükséges a fejlődés elrendezésére. Bálók és estélyek előkészületeire legalább egy órai időt lehet számítani. A 30-ik év után azonban beáll a visszaesés. 31-től 35 évig elég 24 perc, 35-től 40-ig 18 perc, 60 éves korban pedig már — 6 perc is elég.

Város a tenger alatt. Lemnosz szigetétől keletre, az angol hajózási térképeken Pharis-Bank névvel jelölt helyen Bakopulosz tengerésztiszt egy régi város romjaira bukkant. A tenger itt körülbelül huszonöt méter mély és a romokat, a melyek kiterjedése körülbelül három tengeri mérföld, a bűvár tisztán láthatja. A görög tengerészeti miniszter, a kit nyomban értesítettek erről a tudományos szempontból nagyfontosságú felfedezésről, elrendelte, hogy a romokat kiküldött szakértők vizsgálják meg.

Az orrvérzés. Az orrvérzés gyakori ismétlődése abból ered, hogy az orr nyákhártyája rendkívül kitágul és ezáltal érzékenyebbé válik. Ha az orrvérzés elkerülhetetlen, akkor legalább a gyors csillapítására kell törekednünk, a mit mély lélegzés által érhetünk el, mely a vérnyomást csökkenti, de ez még nem elégséges. A levegő hozzáférhetőségét erősíteni kell azáltal, hogy a vérző orlyukat összenyomjuk, hogy a betóduló levegő a vérző nyíláson annál erősebben hatolhasson be. A belélegzést zárt ajakkal, olyan lassan kell végezni, hogy minden belélegzésre 5—8 másodperc jusson. A fejet egyenesen és felfelé kell tartani. Rendes esetekben csak kevés ilyen belélegzés szükséges a vérzés megszüntetésére. Természetesen őrizkedni kell attól, hogy az oxigén jótékony hatását csökkentjük és az eljárás után, kellő időben használatba kell venni a zsebkeudókat, mert az ezuton elért vérvesztés olyan nagy is lehet, hogy az eljárás hosszabb folytatása előbb szédülést, később pedig ájulást is okozhat.

A királynők foglalkozása. Egy francia irónő fölvetette a kérdést, mi történne a királynőkkel, ha kénytelenek lennének kenyerüket a kezük munkájával megkeresni. Az irónő mindjárt megfelel a kérdésre és pedig olyan módon, hogy nem lenne a királynőkkel semmi különösebb baj. Erzsébet belga királynő, a ki Károly Tivadar bajor hercegnék, a hires szemorvosnak leánya, orvosi diplomát szerzett a lipcei egyetemen. Brüsszelben ambulatóriumot és ápolónőképző kurzust rendezett be. Ezenkívül pompásan érti a zenét és nagyszerű szofőr. Az autóbilit azonban nemesak vezetni tudja, de még javítani is. A román királynő igen jól megélhetne kézirataiból, mert Carmen Sylva neve jól zeng az irodalomban. Nyelvórákat, zongora- és gyorsírás-órákat is adhatna. Mária, angol királynő, az akvarelista, az altiszt, a szabónő és a gazdasszony tehetségeit egyesíti magában. Az olasz királynőnek minden mulató szívesen fizetne heti 15,000 koronát, hogy bemutassa nagyszerű képességeit a lövésben, meg az úszásban. Viz alatt úgy úszik, mint a legmerészebb korálbűvár. A német császári felesége kitűnő fotográfus, valóságos mester a művészi fotográfiafővételekben. A hollandi királynő miniatűröket fest, a milk egy hágai kiállításán nagy feltűnést keltettek. Sokkal jobban ért azonban a főzéshez és a háztartáshoz. Maud norvég királynő drámákat ír és Graham Irving átvéven nagy sikereket volt része. Tud ezenkívül könyvet kötni, festeni, kalapot díszíteni és ragyog

a sport minden ágában. Így hát minden királyné megbízhat két keze munkájában.

A tűzpróbáról. A vad népek között még mindig divó tűzpróbáról érdekes ezikket ír E. Severs francia teozófus. Madras közelében egy kis szigeten ment végbe a szertartás, — írja Severs. — Körülbelül 15 négyzetméter kiterjedésű földterületen izzó parázsot szórnak szét, melyet reggeltől estig állandóan tápláltak a hosszú pálcák segítségével egyengettek. E tüzes, óriási hőséget árasztó pompás szőnyeg körül tarka hindu sokaság tolakodott, melyet a brit rendőrök kordonja csak nagynehezen tudott visszaeszközíteni. A szertartásban résztvevők 10 napon át böjtölnek, kétszer különböző hővizében megfürödnek. Az egész időt imádkozással, elmélyedéssel töltik s csak akkor szánják magukat a tűzpróbára, ha a templomban a szent edény mellett fekvő pallos fölgyenesedik s úgy marad. Ez megtörtént, mert ime körülbelül 50-en jönnek a templomból félig lejtő, ugráló, félig sétáló lépésekkel. Teljesen meztelenre vannak, vetkőzve, csak lágyékukat fedí némi gyér ruhadarab. Némelyiknek fejét virágfüzér borítja. Van, a ki gyermekét is magával hozta s lázas tekintettel, ég felé emelt szemmel, szívében legteljesebb bizalommal indul neki valamennyi a veszedelmes kísérletnek. Háromszor járják végig, oda-vissza az izzó zsaratnokból alkotott lávaszőnyeget. Az egyik gyorsan perdülve lépked, a másik szép lassan, méltóságteljesen, a harmadik megáll és várakozik, majd folytatja útját, sőt az egyik résztvevő hibás lépés következtében egész hosszában arcczal elterül a parázsra s csodálatos módon — egyiknek sincs a legkisebb baja; égett sebnék legcsekélyebb nyoma sincs rajtuk. A tűz elemi szellemei, a tisztult életmód, hőjttel járó erő megvédte őket.

A Föld koráról. Mint Bequerel Henry, a híres fizikus egyik legutóbbi előadásában kifejtette, a rádium felfedezése lehetővé tette, hogy a föld korát hozzávetőlegesen megállapítsák. Bizonyos ásványok ugyanis a hélium nyomait tartalmazzák, egy gázét, melynek keletkezése a rádium emanációjához van kötve. Ha már most kiszámítjuk, hogy mennyi időre volt szüksége a héliumnak a kialakulására, úgy arra az eredményre jutunk, hogy a legöregebb kőzetek mintegy 280 millió évesek. Az első szilárd kőzetalakulat 300 millió évvel ezelőtt keletkezhetett. Bequerel tanár állta fejezte be előadását, hogy a rádiumnak naprendezérünk fejlődéstörténetében igen jelentős szerep jutott és a rádium segítségével a meteorológia és asztronómia sok homályos tétele is tisztázódni fog.

A világ petroleum termelése. 1910-ben az egész földkerekségen 315 millió hektoliter petroleumot termel-

tek, a melynek értéke körülbelül 650 millió korona. A legtöbb petroleumot az Északamerikai Egyesült Államok termelik, ez az összes termelés 64 százaléka, Oroszország 28, Galícia 3.87 százalékat ad. A megelőző 1909. évi petroleumtermeléshez képest 14 százalék az emelkedés. Amerikában a leggazdagabb petroleumvidék Kalifornia 110 millió hektoliterrel, mely így valamivel többet termel, mint Oroszország. Ezután következik hőség tekintetében Oklahoma, Illionis, West-Virginia stb. Kalifornia petroleumforrásai olyan gazdagok, hogy a petroleumtermelés terén a vezetés még sokáig kezében marad.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Mezőgazdasági ügy. A legközelebbi gazdasági felügyelő megadja a szükséges felvilágosításokat.

K. J. A felsorolt alkalmakkor — kivéve a tánevezést — viselheti. Utóbbi alkalom ugyanis nem tekinthető a Szolg. szab. I. részében említett ünnepélyes alkalomnak.

J. G. cs. Pénzügyőrségi szolgálati ideje éppen úgy számít be, mint a csendőrségi.

Alföldi csendőr. 1. Csak akkor számít be, ha 18 évnél idősebb. A beszámítást kérje felülvizsgáztatása alkalmával 2. Igen. 3. Ha átvesszik, igen.

Kiváns. Mint csendőr nem juthat oda.

Gyöngyösi őrs. Kérjenek a szárnyparancsnokságtól döntést.

1885. 1. Nyugdíjának 600 koronán felüli része befoghillustó. 2. Addig, a míg a gyermek korosképes nem lesz, az időt jogerős.

V. I. Grunster. Ha más kerülethez áthelyezik, ott az előjegyzettek közül utolsónak sorol. Jobb tehát, ha mostani kerületénél türelmemmel vár, míg sorra kerül. A küldött összeget az intézmény javára fordítottuk.

1887. Becsületsértést képez.

1880. M. 2. A 12. év második felében kérheti. 2. Pályázhat. 3. A katonai (horvándségi) szolgálati idő az igényjogosultsági időbe akkor is beszámít, ha azt megszakította.

Zala. Minden fogyverkeskedésben kapható.

100. 1—2. Ha sörömet látnak fennforogni, forduljanak előjáróikhoz. 3. Átvisszi az új kerülethez.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra

Családi házak és telepek létesítésére.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Felajánlunk betéteket takarékpénztári kölcsönöskére. 1. Oly lakaréklételek után, melyeket hat hónapi felmondási idő fektetése mellett helyeznek el intézetünknel, 0% (hat) hetéti kamattal tőlünk. (A kölcsönmatató levonásával.) 2. Oly lak réklételek után, melynél a betét az 1. pontban jelzett megadési időt ki nem költi, 5/8% (öt és fél) hetéti kamattal fizetünk. (A kölcsönmatató levonásával.)

Felajánlunk nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire. Személyi kölcsönöket felajánlunk kezesség mellett vagy teljességos biztosíték ellenében, ju anyos kamattal mellett. Utalványok, intézvények és chequék beszedésért eny felajánlunk. Igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározások.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1913. évi máj. hó 4-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával, legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy:

Lázár Jenő, VI. számú csendőrkerületbeli századosnak, a honvédelmi miniszteriumban fogalmazótszti minőségben teljesített *künnő szolgálatai elismerésül a legfelsőbb megejégedés kifejezése tudtul adassék.*

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1913. évi ápr. hó 14-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával *künnő szolgálatai elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:*

Kósa Ignác, m. kir. I. számú csendőrkerületbeli,
Szöcs Antal, m. kir. II. számú csendőrkerületbeli;
Novák István és
Schneider Gáspár, m. kir. III. számú csendőrkerületbeli;

Garamszögi László és
Pap Antal, m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli;
Tóth György,
Radványi Mihály,
Baráth István és
Banos György, m. kir. V. számú csendőrkerületbeli;
Horváth József II. és
Varga István I., m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli;
valamint

Kacsó József, m. kir. VII. számú csendőrkerületbeli járásörmesterek; végül
Székely Sándor, m. kir. II. számú csendőrkerületbeli;
Mencsik Emil Benedek és
Bartha Pál, m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli;
Filtsch István, m. kir. V. sz. csendőrkerületbeli; és
Omeisz Gyula, m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli törzsörmesterek.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Farkas János III. őrmester, Oláh József I., Engel Mihály és Kárászi Gyula őrsvezető ez. őrmesterek, Biczki János, Lovas János, Werli Márton és Tanka Bálint csendőr ez. őrmesterek, a közbiztonsági szolgálat terén, Hettlinger József őrsvezető ez. őrmester, szárnyirodai segéd munkás, az irodai teendők teljesítése körül huzamosabb időn át kifejtett ügybuzgó és igen eredményes tevékenységükért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. II. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Leib József, Virág István, Szabó István I., Bugy István, Vigh György, Kóta Lajos és Balassa Vinceze csendőrök, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért.

Kincses György csendőr, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért.

Adományoztatott.

A III. osztályu tiszt katonai szolgálati jel:

1913 május hó 5-ével:

Némethy Ferencz őrnagynak, a VII. számú csendőrkerület állományában.

Kinevezettek:

1913 május hó 1-ével:

csendőr járásörmesterekké:

Tóth Dániel,	őrmester (1. rangszám) az V.,
Bobula Péter,	" (2. ") a IV.,
Antalfalvi János,	" (3. ") a II.,
Horváth József II.,	" (4. ") a VIII.,
Kapronczai Bálint,	" (5. ") a VI. sz.

csendőrkerület állományában.

Ideiglenes nyugállományba helyezettettek:

1913 május hó 1-ével:

Hérszt József, III. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Alsószopor (Szilágy m.).

Rachel Pál, V. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Szakoleza.

Csicsay János, VIII. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, minden népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Szentcs.

Vargyas Márton, VII. számú csendőrkerületbeli várakozási illetékekkel szabadságolt járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra is nem alkalmas».

Választott lakhely: Málnás (Háromszék vm.).

Antal Imre, VII. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra is nem alkalmas».

Választott lakhely: Szentivánlaborfalva.

Rom Mihály, V. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, minden népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Esztergom.

Sipos János, VII. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra is nem alkalmas».

Választott lakhely: Kézdiszentlélek.

Németh Albert, VI. számú csendőrkerületbeli várokozási illetékkal szabadságolt járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint »rokkant, minden népfőkeleési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Sümeg (Zala m.).

Járőrvezetői jelvényvel elláttattak:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Turkás Gergely, Szatmári András, Pap János IV., Székely Lajos, Popeszkú János, Barabás Ferencz, Berekméri János és Kimpián László csendőrök.

Névváltoztatás.

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Nyágnj István próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1913. évi 58.066. számú engedélye alapján vezetéknévét »Székely»-re változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Gál József őrsvezető cz. őrmester, Boros Ágnessel. 1913 április 5-én, Csikszentdomokoson.

Veres András csendőr cz. őrmester, Molzer Anna Máriával, 1913 február 1-én, Nagysinken.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Ambrus Imre csendőr cz. őrmester, Vladulescu Katalinnal, 1913 április 8-án, Dunaorbágyon.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Sebestyén Gábor őrsvezető cz. őrmester, Szekeres Máriával, 1898 december 28-án, Békésen.

Erdei István csendőr cz. őrmester, Bezzeg Juliannával, 1912 november 16-án, Budapesten.

Gulyás István csendőr, Faragó Erzsébettel, 1912 máj. 5-én, Jászárokszálláson.

Sugár Géza csendőr cz. őrmester, Ábrabám Szerénnel, 1913 márczius 20-án, Nagy-Váradon.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Jeszenszky Ödön csendőr cz. őrmester, Teiszinger Annával, 1913 márczius 25-én, Beregszászban.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Csémi Lajos csendőr cz. őrmester, Hurényi Máriával, 1913 április 7-én, Vághidason.

Varga János csendőr cz. őrmester, Schreiner Erzsébettel, 1913 április 1-én, Ságodon.

Fábián Ágoston csendőr, Szalai Katalinnal, 1913 ápr. 10-én, Félen.

Békési György őrsvezető cz. őrmester, Polenik Máriával, 1913 április 20-án, Kisbábon.

Bellér Mihály őrsvezető cz. őrmester, Bencsik Margit Francziskával, 1913 április 10-én, Budapesten.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában: Veress István őrsvezető cz. őrmester, Ambrus Etelkával, 1913 január 19-én, Beszterczen.

Szekeres Dénes csendőr cz. őrmester, Molnár Juliannával, 1913 márczius 26-án, Alsósófalván.

Csog Dénes csendőr cz. őrmester, Köpe Annával, 1913 márczius 8-án, Bacsfalván.

Márton György csendőr, Veress Juliannával, 1913 márczius 16-án, Kovásznán.

Pongrácz Lajos őrsvezető cz. őrmester, Incze Annával, 1913 márczius 16-án, Nagyajtán.

Simó János őrsvezető cz. őrmester, Nagy Varga Mária Irmával, 1913 márczius 24-én, Székelykereszturon.

Kelemen János csendőr cz. őrmester, Kánya Brigittával, 1913 márczius 24-én, Csikdelnén.

Imecs József őrsvezető cz. őrmester, Lőrinczi Katalinnal, 1913 márczius 16-án, Székelykereszturon.

Silló Balázs csendőr cz. őrmester, Lajos Máriával, 1913 márczius 23-án, Csiktapolezán.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Zsula Ádám őrsvezető cz. őrmester, Korponai Annával, 1913 márczius 24-én, Seprösön.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 50 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mind Ezeket előírás szerinti méretek szerint és előírásnak megfelelő kék préselt papirossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, **Brassó.**

Hűsz koronán felül megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Nyári szürke keztyűk és felszerelési tárgyak állandóan kaphatók.

Cs. 7. Szemleutasítás szerinti összes nyomtatványok és könyvek raktárunkon kaphatók.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1913. 21. szám.

Budapest, május 25.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETESI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Egy bonyolult öngyilkossági eset.

A H. Gross-féle Archiv után. Magyarra átdolgozta: * * *

Elég gyakran fordulnak elő olyan öngyilkossági esetek, melyekben az eset körülményei, a bulla körül talált állapot eleinte azon gyanút ébresztheti, hogy nem öngyilkosság, hanem talán gyilkosság történt. A bulla hatósági bonczolása, valamint az alapos nyomozás azonban ezt a kérdést rendszeresen hamarosan tisztázza fogja.

Az alábbi esetben ez azonban nem történt meg; sőt az eset tisztázása érdekében szükséges volt, hogy dr. Popp törvényszéki vegyész és gyilkossági ügyekben szakértő segítségével vétessék igénybe, mert a halál oka minden kétséget kizárólag már nem lévén megállapítható, a rejtélyes mellékkörülmények a halott fia ellen terelték a gyanút, ki ellen anyagyilkosság súlyos gyanuja alapján elfogatási parancs is bocsáttatott ki.

Az ellene felmerült gyilkosság gyanuja alól csak úgy szabadult meg, hogy dr. Popp — saját kijelentése szerint — azokat a néma tanukat szólaltatta meg, melyek az öngyilkosságot bebizonyították.

Az eset a következő:

H. 32 éves földmives és ennek 25 éves feleségénél élt a hét év óta nős férfi anyja, a 70 éves özv. H.-né. Egy hat- és egy három-éves unoka is van a háznál. A vagyon csekély.

H. nősülés után kölcsönvett pénzen emeletes házat épített, mely az azon a vidéken szokásos három szobából, konyhából és a dohányszáritó padlásból áll.

Az öreg asszony szobája a lakáson keresztül vezet folyosó jobb oldalán fekszik és ajtaja a folyosóra nyílik; a házaspár szobái (egy lakó- és egy háló-szoba) a folyosóról balra fekszenek.

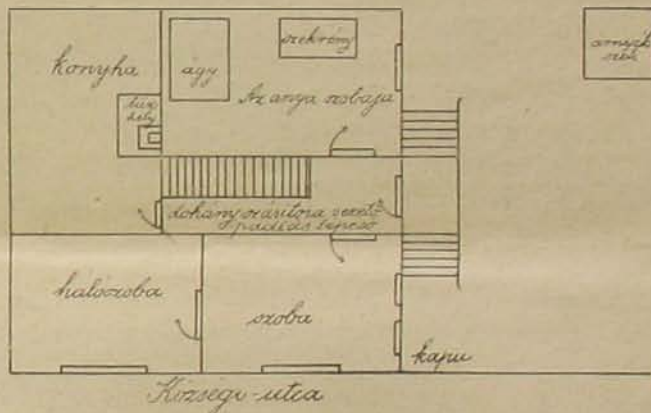
Az öreg asszony szobájának egyik fala mentén fölfelé a dohányszáritóra vezet faburkolatban a 16 fokos lépcső.

Miután ebben az esetben a helyszín igen fontos szerepet játszik, a lakás egyszerű vázlatát itt ismertetem.

H.-ék házában már évek óta napirenden voltak a civakodások.

H. ugyan elég szorgalmas volt és úgy a hogy boldogult is; de a házépítéshez 4000 K kölcsönt vett fel, mely összeg kamatait most fizetni egyszerűs mint anyja emiatti zsörtölődését is elviselni volt kénytelen, mert az

öreg asszony a házépítést mindég ellenezte volt. Állandó ütköző pontul szolgált az is, hogy H. nem tudta anyját arra bírni, hogy azokat a földeket, melyek még férje után az ő tulajdonában maradtak, fiára irassa, ki rendszer keresete mellett jövedelmének fokozása végett még napszámba is volt kénytelen járni. Bár a fiatal asszony az anyóshoz képest túl fiatal volt, de mert 19 éves korában ment már férjhez, az' öreg, veszekedő természetü, igen pontos asszonytól kifogást nem fogadott el.

A szomszédok a fiatalok áldatlan viszonyainak okát abban vélték feltalálni, hogy: «nagyon sokáig él az öreg asszony». Miután az anyának, illetőleg anyósának önálló jövedelme nem volt, közös háztartásban élt a fiatalokkal és sokszor — bár látszólag indokolatlanul — elégtelen élelmezés miatt panaszkodott.

Szeptember 16-án kijelentette az anyós menyének, hogy ezentul saját maga fogja élelmezni magát és a közös etkezéseken ezután nem is vett többé részt. 18-án az anyja, 23-án meg a fia jelent meg a község házában, hol osztozkodás miatt kérték a jegyző közbenjárását; H. ezen kívül még azt is követelte, hogy kényszerítsék anyját arra, miszerint azon munkáért, melyet ő legénykorában nála közel 15 éven keresztül végzett, évi mintegy 140—220 koronát most utólag visszamenőleg fizessen neki meg. A községi jegyző mindkettőjüket ügyvédhez utasította.

Szeptember 24-én az öreg asszony egy szomszédos boltban pálinkát vásárolt és ott keservesen panaszkodott, hogy majd nyolcz napja már, hogy nem evett semmit;

STOWASSER JÁNOS osztrák és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Orosz és a szabadságharcos Rákóczi tárogató felfalója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Ótőrház-utca 2. Aljántja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák és elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyzék minden hang-

ferjével levő nővérénél ugyanazon a napon öngyilkosságról tett említést: «a mostani sorsát már nem bírja tovább».

Fia azt mondta 24-én három paraszt előtt, kikkel vagyonának eladása tárgyában érintkezett, hogy «ez így már nem megy tovább», mert meguntta már az ottani életet, máshol akar megtelepedni.

Szeptember 24-ének esti óráitól fogva az öreg asszonyt többé már nem látta senki.

Ilyen volt H.-nál a családi viszony; erről a faluban mindenki tudott s ez a rossz viszony az öreg asszony halála után hivatalosan is megállapítást nyert.

Szeptember hó 26-án délután 4^{1/2} órakor H. — ki körülbelül egy negyed órával előbb jött haza egyik szomszédjával a mezőről — átment W. polgármesterhez és kérte őt, hogy jöjjön át hozzá, mert baj van, ő nem szeretne egyedül maradni. W. atment és az öreg asszony szobájába nyíló ajtót félig nyitva találta; az ágy előtt a padlón egy igen nagy, látszólag friss vértöcsa és abban egy teljesen véres sarló volt látható. Az öreg asszony nem volt sehol. A szomszéd, H. és még két, időközben odahívott ember átkutatva az egész lakást és minután az öreg asszonyt nem találták sehol, felszólították az eltűnt asszony fiát, hogy menjen fel a padlásra s nézzen ott körül. H. engedett a felhívásnak s a lépcsőn felmenve, annak felső harmadáról benézett a nyitott ajtón s azt mondta, hogy: «itt sincsen»; de a lent állók biztató szavaira aztán egészen felment és felérve lekiáltott: «Itt áll: jöjjön fel valaki».

W., ki H.-t követte, ezzel együtt az öreg asszonyt felöltözve, a kémény mellett felagatott dobány mögé felig elrejtve, egy gerendára erősített kötélen lógva találta, úgy, hogy a hulla mindkét lábhegye a földre ért, mi azt a benyomást keltette, mintha az öreg asszony a kémény mellett állana.

A halottkém a hullát hamarosan levágta s megállapította, hogy a hulla már teljesen kihűlt és merevedni kezd. A hulla feje és kezei teljesen véresek voltak, a bal kéz csuklóján, az ütőer felett egy mély vágott seb, ezenkívül a fejen is több, párhuzamosan hátulról, előre és lefelé irányuló, vágás- és ütészzerű sebek voltak láthatók, melyek azonban nem hatoltak mélyre.

A hullát levitték és az ágyra fektették. A halottkém azután felmosta az ágy előtti nagy vértöcsét; közben az ágyfej feletti részen, a párna alatt egy teljesen véres horotvát és egy közörlökövet talált. Eközben hazajött a mezőről az elhunyt menyje is, a kit a szomszédok értesítettek az esetről; a helyszínen őt addig nem látta senki.

W. ezután értesítette az esetről a csendőrséget. A kivételnyolt járőr megállapította, hogy az öreg asszony háloszobáján kívül az egész házban sehol sem látható vértöcsét, hogy kiváltképen a folyosón, valamint a dohánypadlásra vezető lépcsőn és magán a padlásán, de külö-

nösen azon a helyen, melyen az asszony felakasztva találtatott, a legesekeibb vértöcsét sem volt látható.

Ha az öreg asszony lent a szobában, hol igen sok vért veszítet, öngyilkossági kísérletet követett el, rejtélyes, hogy a jelentékeny vérvesztés és súlyos sebesülés dacára, hogyan jutott a 70 éves öreg asszony még a meredek lépcsőn fel a padlásra és hogyan volt képes magát abban a nehéz helyzetben még fel is akasztani és pedig úgy, hogy fej- és kézseiből egy csepp vér sem folyt ki.

Feltéve, hogy lent a szobában valaki meggyilkolta volna az öreg asszonyt — a mi a sebek és az eszközök különbözősége mellett nem látszott kizártnak — mindenestre holtan vagy haldokolva fel kellett őt vinni a meredek lépcsőn és ott felakasztani. De ebben az esetben is igen különös és megmagyarázhatatlan marad a vértöcsék teljes hiánya. Tettesként itt mindenestre legalább két személy jöhetett tekintetbe, mert egy személy az asszony testét csak neházen, feltétlenül azonban csak akkor szállíthatta fel a lépcsőn, mikor az még az izületekben hajlékony, tehát még meleg volt. De akkor viszont a hulla még nem vérezhetett ki egészen, és így annak a padlásra való hurczolása közben — legalább a tettes vagy tettesek ruháin — vértöcséket kellett volna hátrahagynia.

Az egyik tettesnek balkezesnek kellett lennie, mert a bal kezesuklón a vágott seb balról jobbra húzódt, úgy, a hogyan azt csak egy jobbkezes öngyilkos, vagy egy balkezes támadó egyén okozhatja.

Az összes körülmények tehát oda mutattak, hogy idegen egyén tettesként nem jöhetett tekintetbe, mert az az asszonyt nem hurczolta volna fel a padlásra és különben is úgy az öreg asszonynál, mint az egész házban nem volt semmi ellopni való; egy erkölcstelen merénylet pedig az asszony koránál fogva és az orvosi vizsga eredménye szerint is kizártnak volt tekinthető.

Ezekután még csak a hozzátartozók maradtak hátra. Itt első tekintetre büncselekményre elég sok az indító ok. Az öreg asszony túl sokáig élt! A bekéltenség az utóbbi napokban még jobban kiélesedett és olyan kijelentések is estek, melyek most már felette gyanusáknak látszanak.

Ezek következtében a házastársak — mint a tett elkövetésével gyanúsítottak — részletesen ki lettek kérdezve.

Mindkét gyanúsított egyén egybehurczolva előadta, hogy az eset lefolyásáról tudomásuk nincsen.

A férfi előadta, hogy kérdéses napon reggel őt órákor egy szomszédjával a mezőre ment dolgozni s egész nap kint is maradt. Délután három óra tájban hazafelé indult és utközben, mintegy 500 lépésnyire a falutól, beszelt a feleségével is, ki ugyancsak mező munkával volt elfoglalva és felszólította őt, hogy most már ő is iparkodjék hazafelé. Négy óra tájban ért haza, azt

Ha fáj a feje⁷ ne tétovázzzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perca alatt a legmakacsabb migrént és fejfájást elmulasztja. — Ára K. 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíté Beretvás Tamás gyógyszerész Kispeszen. Orvosok által ajánlva. Három dobozól ingy. postai szállítással.

Részlet a renaissancekori gipsz-öntvények terméből.

Részlet az antik szobor-gyűjteményből.

A szépművészeti múzeum szobortermei.

megelőzőleg azonban két koresmában néhány pohár sört ivott meg.

H.-nak reggeli öt órától délután három óráig tartott távolléte tanuk által beigazoltatott. H. előadta, hogy a ház kívülről volt elzárva; midőn a folyosóra lépett, az öreg asszony szobájába vezető ajtót nyitva találta és futólag a szobába tekintve, észrevette a vértócsát, mire azonnal és a nélkül, hogy a szobába lépett volna. W. szomszédjáért ment, kivel közvetlenül azelőtt együtt jött haza a mezőről.

Az ágyban talált borotvára vonatkozólag azt állítja, hogy tudomása szerint a házban borotva nem volt, ő maga nem borotválkozik személyesen, hanem a borbélyhoz jár (beigazolva) s így nincs is borotvája. Azt, hogy atyjának lett volna egy borotvája, nem tudja, arra azonban emlékszik, hogy az is borotváltatta magát. (Szintén beigazolva.)

A köszörüköre vonatkozólag előadja, hogy anyjának volt egy ily kőve, melyet sarlójának élesítésére gyakran használt. A sarló a házhoz tartozik.

H. felesége megerősíti urának öt órakor történt elmenetelére vonatkozólag tett vallomását, ő maga körülbelül délelőtt kilencz óráig a háztartásban és a gyermekekkel volt elfoglalva, anyósát az nap nem látta. Az öreg asszony a multheti ezivakodás óta — ellentétben addigi szokásától — mindig bezárkózott szobájába s napközben nem mutatkozott. 8—9 óra között anyósának szobájában olyan zajt hallott, mintha az a padlót söpörte vagy törölgette volna. Mielőtt kilencz órakor hazulról távozott, ha akart nyitni anyósának szobájába, de az ajtót bezárva találta.

A hat éves fiúcska, ki a ház elhagyása előtt még egyszer az udvaron levő illemhelyre szaladt s onnan anyja után az utra sietett, azt mondta ennek, midőn őt elérte: „Most nagymama mégis csak kinézett az ablakon”. A gyermek erre vonatkozólag kikérdeztetvén, ezt egyszerű, szavabibető módon megerősíti; a gyermek betanítása kizártnak tekinthető.

II.-né délelőtt 11 óra tájban jött a mezőről haza és körülbelül egy óráig otthon maradt. A teljes lábasokon és a vizes edényeken észrevette, hogy valaki időközben babrált azokkal és azokból ivott is. Az öreg asszony szobája azonban 11-től 1-ig állandóan zárva volt. Úgy a hazatérkezéskor, mint az eltávozáskor megnyomta anyósa szobájának a kilincsét, távozáskor kopogott is az ajtón, de belülről nem hallatszott életjel. Hazulról — a kapu bezárása után — egy órakor a gyerekekkel együtt ismét kiment a mezőre. Férje ott négy óra tájban megszólította; midőn öt óra körül ő is haza akart már menni, egyik szomszédja azt a hirt hozta, hogy anyósa felakasztotta magát.

A borotvára vonatkozólag az asszony férjével egyhangzóan nyilatkozik, ő sem látott ilyent a házban, ellenben anyósa sok lim-lomot őrzött a szekrényben,

melyet senkinek sem mutatott. Ha összegezzük a házastársak vallomását és hiszünk is nekik, akkor csupán arra az eredményre jutunk, hogy az öreg asszony reggel kilencz órakor még élt, kilencz és 11 óra között minden valószínűség mellett a konyhába ment, honnan tejet és vizet hozott magának és délután egy óráig még a belülről bezárt szobában volt; hogy milyen állapotban, az nincs eldöntve; de akkor semmi esetre sem volt még halott, mert — öngyilkosságot feltételezve — csak később ment fel a padlásra.

Ha a házastársak vallomásaival szemben bizalmatlannok vagyunk, úgy csak az asszony által előadottak időszéri szerinti sorrendjének helyességében lehet kételyünk, mert a férjnek hazulról való távozása, a mezőn való időzése, valamint hazajövetelének ideje is tanukkal bizonyítva van.

Ha ő lenne az öreg asszonyon elkövetett büntett tette, úgy azt csak reggel öt óra előtt hajthatta volna végre. Ezzel ellentétben áll azonban — egészen eltekintve a kis fiúnak vallomásától, mely ugyan valótlan is lehet — először is azon körülmény, hogy a d. u. 1/2-5 óra tájban előtalált hulla épen csak merevedni kezdett, az asszony tehát legfeljebb 2—3 és nem közel 12 óra óta lehetett halott, másodsor pedig az, hogy a hullát akkor csak a fiatal asszony szállíthatta a padlásra, a mi azonban igen valószínűtlen, mert erre a fiatal asszonynak nem lehetett elég testi és lelki ereje.

Mint esetleges tettes tehát még csak a fiatal asszony marad hátra. De itt is csupa rejtély előtt állunk. Mindenesetre kell, hogy a ruházatán vérnyomok legyenek, bárhogyan is történt az eset. Az ezirányú vizsgálódás azonban úgy a férjnél, mint a feleségnél teljesen eredménytelen maradt.

A házastársakról nyert személyes benyomás — hogy ez is felemlítessék — nem mondható rossznak; a férj lelkiállapota ugyan egy kissé nyomott, lehangolt volt, ez azonban annak a következménye is lehetett, hogy a faluban mindég nyiltabban és határozottabban őt vádolták anyjának meggyilkolásával; a feleség lelkiállapota férjénél valamivel szabadabb volt. Személyes benyomások persze igen bizonytalan dolgok és csak a legnagyobb óvatosság mellett értékesíthetők.

Ilyen körülmények között a hulla boncolása lett elhatározva, mi az alábbiakat eredményezte:

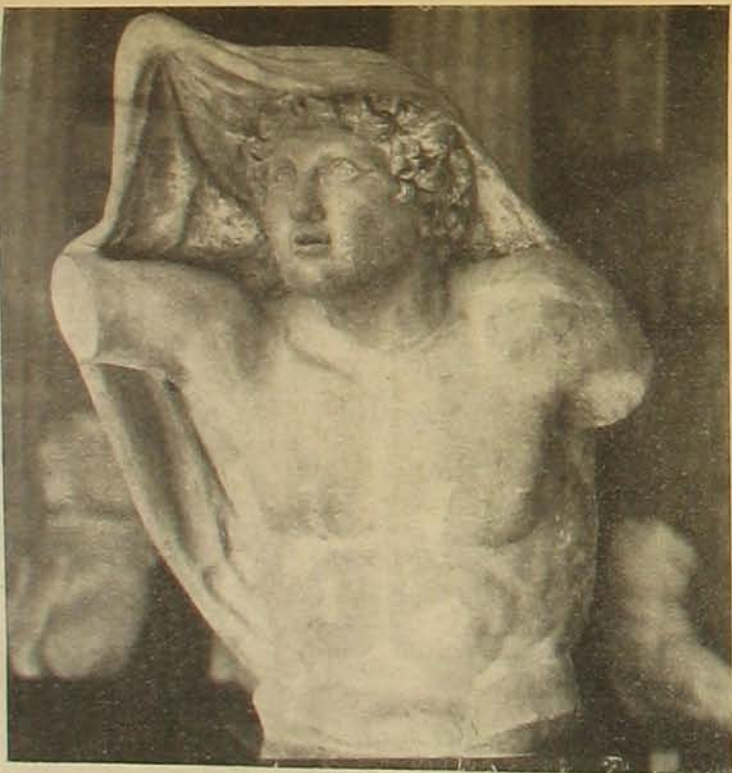
a) A hajzattal borított előfej közepén nyolcz hátulról előre húzódó és meglehetősen erő kifejtése mellett okozott ütött-vágott seb, melyek 4—6 1/2 cm. hosszúságban a fejbőrt átmetszik, a koponyacsontot azonban nem sérlik. Nem volt megállapítható, hogy önesonkitűrésről, vagy idegen kéztől eredő sebesülésről van-e szó. Szerszámként szobájában talált sarló jöhetett tekintetbe.

b) A bal alkar mellaó oldalán, a kézcsukló felett egy sim, éles szélű és középen mélyített 4 1/2 cm. hosszú, vágott seb, mely a főütőeret is megsértette, de keresztül

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legjótányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

Niobida.

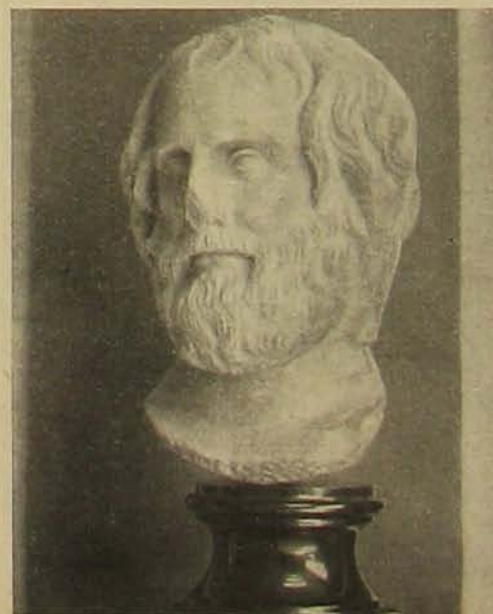
Aphrodite-fej.

Római férfi-fej.

Női fej Athénből.

Euripidos arcképe.

nem vagt. Látszólag nem származott a szabesülés verekedésből és feltételezhető, hogy ezen sebnél az élesebb borotva használtatott szerszámként.

1) A nyakon egy vízszintesen hátra irányuló, meg lehetős mélyen a bőrbe hatoló, kekes-vöröses színű kötéllyom, mely batul csak igen keveset emelkedik. A kötéllyomban nincs véraláfutás és a nyelvcsont sérültlen.

Hosszas tárgyalások után az orvosok abban állapodtak meg, hogy:

1. A fejsérülés (a) felületes természetű és senmire sem okozhatta a halált.

2. Határozottan nem lehet azt állítani, hogy a halál a megsérült ütőóron át történt elvérzés következtében állott be, hanem, hogy

3. feltételezhető, hogy a halál akasztás következtében beállott megfuladás által idéztetett elő.

Azt, hogy a vérnyomok a lépcsőn, valamint az akasztás helyén hiányoznak, hol pedig a kötél megerősítése alkalmával az öreg asszony mindkét kezével, tebat a megbesülttel is dolgozott, az orvosok úgy magyarázzák, hogy az ütőérből való vérzés a vér megolvása következtében állt, mi az orvosi gyakorlatban elég gyakori eset. 80% valószínűség szól egy — mindenestre igen különös mellékkörülmények között történt — öngyilkosság mellett. Esedéges kételyeket a bonczolás által sem lehet eloszlatni.

Az ügyészség,nél túlsúlyban voltak a kételyek, minek következtében H. ellen gyilkosság alapos gyanuja miatt elfogatási parancs adatott ki. Ugyanakkor felkérte dr. Popp, törvényszéki vegyész és gyilkossági ügyekben is szakértő, hogy ezen eset kinyomozásánál, illetőleg az újbóli helyszíni szemle megejtésénél nyújtson segítséget.

Ezen kérelemnél főképen az jött tekintetbe, hogy az öreg asszony fia — kit a lakosság leplezetlenül auyagyilkosnak nézett — igényt támaszthat arra, hogy az esetben, ha az ellene irányuló gyanu alaptalan volna, ez lehetőleg sürgősen és kételyeket kizáró módon, nem pedig csupán bizonyíték hiányában beszüntetett eljárissal állapítsák meg.

Az eljárás biztosítása érdekében az öreg asszony hullája őrizot alá véteett és az egész haz minden részében bírságilag lepecsételtetett.

Az első helyszíni szemlénel részt veti dr. Popp, valamint az első bonczolást eszközölt egyik orvos is.

A bizottság munkáját az eddigi eljárás legrejtélyesebb pontjánál kezdte meg, t. i. annak a kérdésnek a megvilágításánál, hogy miképen lehet az, hogy a földszinti szobát a dohánypadlással nem kötik össze vérnyomok?

Az ezen irányban világító eszközökkel és nagyító üvegek segítségével megejtett legalaposabb nyomozás teljesen eredménytelen maradt.

Sem a szobaajtón, sem a padlásajtón, padláslepcsőn, lépcsőfalon, padláson, annak padlóján, gerendázatán, kötélén és a padláson volt dohánycsomagokon a legcsekélyebb vérnyom sem volt található.

Az asszony magassága (1.55 m.) éppen elegendő lehetett ahhoz, hogy a kötelet a valamivel 2 m. felüli magasságban — a melyben tényleg lógott is — megkösse.

Itt annak a valószínűsége is mérlegelés tárgyát képezte, hogy ha az asszony ebben a helyzetben, — t. i. hogy a lábai éppen a földet érintették — akasztotta volna magát fel, a legnagyobb valószínűség szerint kötéllal a nyakában egy magasabb helyről (lépcső, lada, gerenda, stb.) ugorhatott le. Ez esetben azonban a halál nem a kötél összeszorulása általi megfuladás, hanem a hátgerince eltérése által idéztetett volna elő. Erre vonatkozólag az első bonczolásnál felvett jegyzőkönyv nem adott felvilágosítást, a bonczolásnál részt vett orvos azonban határozottan emlékszik arra, hogy az öreg asszony hátgerince ép volt. Ha azonban erre vonatkozólag határozott megállapítások válnának szükségessé, úgy a biztosított hulla bonczolása azonnal újból megkezdhető! A bizottság elsősorban azt a magasabb helyet kereste, melyről az asszony esetleg leugorhatott, de olyant nem talált és így ismét egy újabb kérdés előtt állt.

E mellett mindég rejtélyesebb lett, hogy miképen lehetséges az, hogy az asszony mindenestre már akkor megvolt súlyos ütéréseéből egy csepp vért sem vesztett el?

(Vége köv.)

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A természet kalendáriuma.

II.

(Vége)

A nap időjóslo tulajdonságairól legrégibb adatokkal Virgil Georgiconában találkozunk (l. 438) hol ekképen szól a költő róla:

Magasan fenn a nap, mely sohasem hazud,
Idők járásáról híven jósolni tud.
Ha álmos arcczal két s bosszus-kedvetlenül,
Ha arcán lomha folt, vagy szürke felleg ül,
Ha ködhomályon át küldi ságárait
S farkat fényt hintva szét, erőtlen megtörik.
Boros időt s esőt remélhetsz biztosan,
Mely a termésnek és nyájnak kárta van.

Viszont Máté evangéliumában (XVI. 2. 3) a kelő és nyugvó nap színére nézve is találunk időjóslati vonatkozásokat. Krisztus mondja itt: „Mikor estve vagyton, ezt mondjátok: Tiszta idő lesz, mert az ég veres, és reggel ezt mondjátok: Ma háborgó idő lesz, mert a szomorú ég veres.” Tehát a nap veressége nagy általánossággal befolyással bír az időjárás megváltozására; de hogy milyen irányban, az egészen a körülményektől függ. Egy milánói közmondás szintén elismeri, hogy ha reggel a nap veres, eső kössül, ám ha a nap nyugtan veresedik ki az ég, ez épen ellenkező-

Ölje meg

De vigyázzon,

VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPEST, LÓNYAY-UTCZA 18/b. SZ.

a gazdaságában és háztartásában nagy károkat okozó egereket és patkányokat! hogy hasznos állatát meg ne mérgezzék: 5197

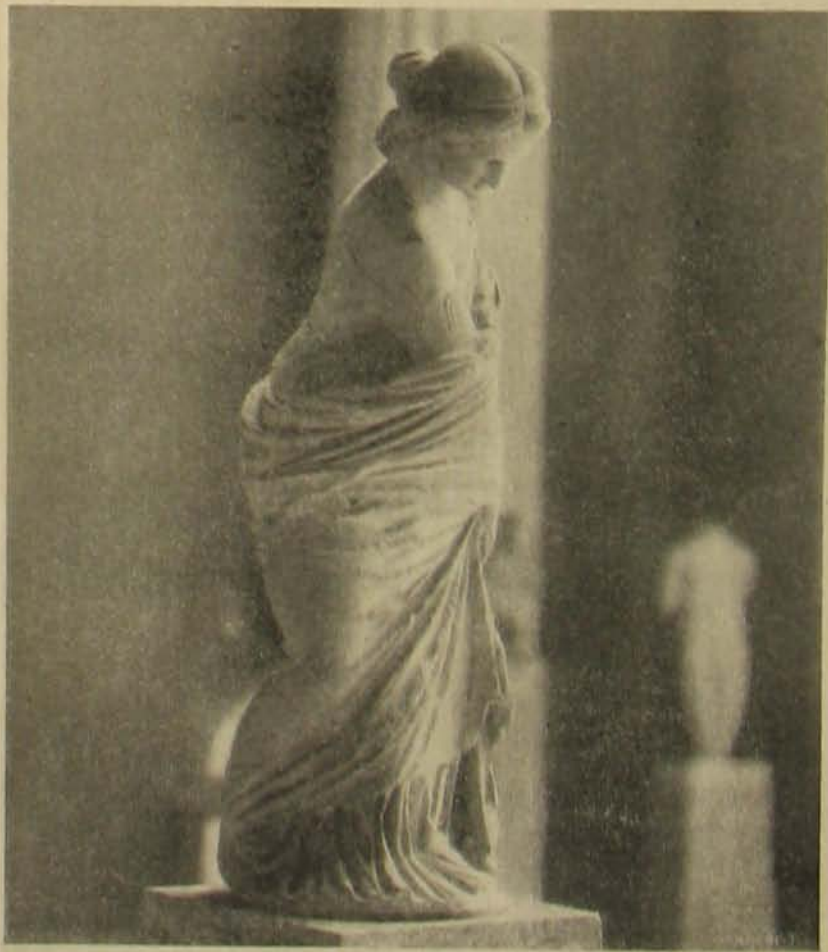
A Morrattin

a mezel és házi egerek és patkányok közötti pusztító beteg-ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

Egy holdra elegendő egérritó ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelező-lapot.

Görög férfi.

Fiatal nő, Praxiteles stílusában.

A szépművészeti múzeum szobortermel.

leg szép időre mutat, azért mondja a máltai: „ha a nap veresen áldoz le, tartsd készen lovadat.” Talán érdekes lesz tudni, hogy ezzel is egészen ellenkező felfogás uralkodik a cseh népnél.

Mikor a nap keltét köd előzi meg, ezt általában kedvező előjelnak tartják, csak Virgilinek nincs bizalma az ily napkeltekhez, mikor „Auróra félig nyitott szemmel és beteges sápadt arczeval üdvözi az eget”. Az is elterjedt babona, hogy ha az idő akkor változik, mikor a nap a déli ford lóba lép, ez legalább tizenkét óráig eltart. A nap nyugta esőt hoz, ha bágyadt; szelet, ha felhős; szép időt, ha tiszta és ha aranyszínű. Csak ha egész a zenithig veti vissza sápadt veres fényét, mutat szélviharra és zivatarra. Mikor a nap sugarai a felbökön keresztül hosszú csíkokban látszanak, a nép képzelme mintegy hosszú csöveknek képzelet ezeket, melyek segítségével a nap a tengerből szívja fel vizét. Megfelel ez Virgil „bibit ingens arcus”-ának, és bármilyen gyermekes hiedelem is, megvan az az alapja, hogy a napnak azt a működését érzékelteti meg, melynek következtében a vizgőzöket magába vonja s esővé dolgozza fel.

Azt, hogy az idő a holddal együtt változik, tudvalevőleg igen okos emberek is hiszik, habár a tudományos meteorologia ki is mutatta, hogy egy szó sem igaz abból. Mindamellett oly elterjedt e vélemény, hogy foglalkoznunk kényszerít kisé a hold és az időjárás között lenni vélt összefüggéssel is. A holdnak szombat napi változása és a vasárnapi holdtölte nagyon rossz előjelként vétetik sok helyt és különösen vizek áradását helyezi kilátásba. Ellenben szerencsés körülmény s szép időjárás záloga, ha a holdujság hétfőre esik. Franciaországban a hold pénteki változását tartják különösen bajjósálatúnak. Szokták bizonyos értelemre magyarázni azt is, ha a hold fogyásában szarvaival fölfelé vagy lefelé áll. Mikor a hold halaványan sűt, nedves idő áll küszöbön, ha pedig vörösen sűt, szél. Ezt már Virgil megjegyzi Georgikonában (430—31). Fényes és fehér holdvilág állandó szép idő jele.

Ha a holdnak „udvara” van, jele, hogy eső készül. Továbbá mondják, hogy ha egy bónapban két holdtölte fordul elő, nagy víz és áradás várható.

A légköri villamosság sajátosságai rendszeresen némely állatokra is oly hatással vannak, hogy megérzik a közelegető időváltozást, s kéj- és fájdalomérzetekkel néha kifejezést adnak ennek, még mielőtt látható jelei mutatkoznának az idő változásának. Így a kutya igen jó barometrumnak tartatik. Ha esőt érez, álmos és egész napon át alszik; változik az idő akkor is, ha füvet eszik, a földön hengergőzik és kapar. Az alföldön biztosan szép időre következtetnek, ha a kutya az udvaron szabad ég alatt hál, de esőre, ha éjszakára fedél alá húzódik. A lónál sokan észlelhették, hogy vihar alkalmával, még mielőtt a villám lecsapna, egész testében összerázkódnak.

Jó időpróféták a macskák is: dorombolásuk, tüszkölésük esőt jelent, szintűgy ha az asztal lábait kapargatják. Spanyol vénasszonyok, mint olvassuk, a macska szőre fényességéből is szép időre tudnak következtetni, különféle útleírások pedig beszélik, hogy a tengerészek egy macska vizbefulasztásával remélnek kedvező szélhez jutni. Esőt jelez, ha a macska nagyon húzódik a tűzbelyhez vagy lábait nyalogatja és mosdik. A verőfényes tavaszi délelőttökön falrepedésekből, kőmálladé-

koból seregestől előtóduló szabóbogár, vagy isten tehene szép piros hátával bizonyos jole a szép tavaszi idők beálltának. Vannak aztán rovarok, melyek egészen más, mint az időre vonatkozó jóslatokban bírnak tekintéllyel. Csak a kedves kis katóbogarat említjük ezek közül, mely a lányka kezére szállva, alkalmat ad kíváncsisága kielégítésére.

Katiczabogár repül el,
Merre visznek férjhez?

vagy pedig:

Katiczabogár repül el,
Jön az anyád kötéllel,
Tűzes korbáccsal.

S a merre a fényes bogárka repül, arra viszik a leányt is férjhez.

Ha a disznó szalmát hord óljába, ha a csorda röfögve szalad haza, mindkettő rossz időnek jele. Ha a tehén orrlíkait tágitja és a levegőbe szaglász, esőt érez. Ha első lábait nyalogatja vagy jobb oldalára fekszik, változik az idő, s szintűgy ha farkát a sövényhez csapdossa. Ha a jószág összecsoportosul, ha a kosok összetűznek, ha a szamár erősen iázik és füleit hegyezi, mindez biztos előjele az esőnek.

Nagyon sok állat bír még a képességgel, hogy az időt megjósolja, így a földi giliszták, vagy a vakonok, melyről azt tartják, hogy ha a földet túrja, esőt érez, ellenben ha felszínre jön, meleg idő áll be. Ha víz-áradásokat sejt elhagyja a réteket s lapályokat, de vízszajó újra, ha semmi veszély nem háborgatja. A kecske since minden időjós ösztön híjával, mert ha zivatar közeledik, keresi erősen a födelet. A békák brekegése és kurutytyolása is elárulja az eső közeledését; s a gyermekeknek egész élő kalendárium a kézbe vett csigabiga, melytől énekeszerű szavak kíséretében tudakolják az időt.

Csigabiga öltsd ki szarvad,
Én is tolom talicskádat,
Te is told az enyimet,

vagy pedig:

„Csigabiga nyújtsd ki szarvad,
Jönnek a tatárok,
Sós kútba vetnek,
Malomkövel lenyomtatnak,
Hujj ki biga, hujj ki!”

Mire aztán szép idő esetében a csiga kidugja szarvait. Megégyeztük, hogy a csiga háza nyílásának elnyálkásodásából is szoktak esőre vonni következtetést.

Eső közeledtére egyszerre távolfekvő hegyek tisztában lesznek láthatók, mint egyébkor, távoli patakok zúgása messze, mérföldekre elhallatszik. Néha a rézcék is nagy zajt csapnak s felrepülni próbálnak. A gazdaszony arról is meg van győződve, hogy ha a szikra beleszöklik fazekába, vagy a tűz kék hinggal ég, esőre fordul az idő. Szintűgy, ha a macska háttal ül a tűznek, ha a kakasok, mielőtt elpihennének, kukorikolnak, a majorság nyughatatlan, összekap egymásközt s a szokottnál jobban tollászkodik; ha a pulykák lármáznak, ha a holló korán reggel krárog, ha a fecske alant repül, a minek az is lehet oka, hogy ilyenkor a táplálékát képező rovarok esőt érezve, alantibb rétegekbe szállnak, hogy fedél alá menekülhessenek.

Fölös számmal vannak végül a növények közt is

GUMMI-övszerek, a legbiztosabb :: különlegességek.
francia gyártmányu

Tucatonként 4, 6, 8 és 10 korona.

3 darab próbarendelés 30 fill. levélbélyeg
ellenében is. Tessék árjegyzéket kérni.

Kapható SZÉNÁSI D.-nél
Budapest, IV., Sütő-utca 6.

olyanok, melyeknek időjósoló képességében a köznépek több bizalma van, mint akármiféle tudományos műszerben a világon. Ilyenek, hogy többet ne említsünk, az estike, napraforgó, a folyondár. Némely virág eső előtt becsukja szirmait, más meg örökösen a nap felé fordul, mint ezt Linné is elismerte, reggel napkeletre, délből egyenesen fölfelé, délután nyugat felé, éjjel pedig észak felé. A nyár- és tölgyfa virágzási idejéből is tudnak sokan bizonyos időjárás-tani eredményeket kivonni. Régebben közhit volt, hogy ha a rózsák és ibolyák ősszel is nyílnak, a következő évben valami nagy járvány lesz. Másfelől tudni vélik, hogy a nyári rózsák Mária Magdolna napja után elhervadnak. Jó diótermés kedvező időjárásra mutat, ha pedig októberi levélhullások sok levél marad csüggve szárán s ott fehéredik meg, biztosra veszi, hogy erős tél és sok hó lesz.

*

A titkos írásokról.

Mihelyt az emberek az írásmesterségre rájöttek, egyúttal azon is törték fejöket, miként titkolhatnák el azt az avatatlanok előtt.

A legrégebb s egyúttal legkezdetlegesebb titkos írásmódok egyikét, *Herodot*, a híres görög történetíró írja le. Kiválasztottak egy megbízható rabszolgát, fejét egészen lekopasztották s a szőrtelen fejbőrre írták fel a tudatni akart közleményt. A különös levélhordót természetesen addig odahaza kellett tartania, míg haja ismét megnőtt, ekkor aztán útnak bocsátották, szükség esetére azonban az ellenség gyanúját tévútra vezető, szinleg titkolt utasításokkal is ellátták. Ha szerencsésen megérkezett rendeltetése helyére, haját ismét lekopasztották, hogy a fejbőrre írt szavakat elolvashassák s az adandó választ fölírhasassák. A visszabocsátás természetesen csak akkor történhetett meg, ha a haj újból megnőtt. Az efféle híradás azonban nem járt valami gyorsan, még ha különben vivője Merkur szárnyaival rendelkezett volna is, mert hát a hajnövekedés időt vett igénybe.

A perzsa királyi udvar egy magasabb rangú államhivatalnokának, *Harpagosznak* szintén efféle eljárásáról van tudomásunk a történetből. Ura Cyrus messzeföldön járt, kinek pehlig valami fontos államügyet kellett volna tudomására juttatni. Fogatott tehát egy nyulat, annak bőrén át bevágást csinált s abba rejtette a közölni kívánt jegyzéket. A seb begyógyulása után egy megbízható emberének azzal az utasítással adta át, hogy az állatot magának Cyrusnak szolgáltassa kezébe s egyúttal figyelmeztette a benne rejlő fontos okmányra.

A spártai *Demokreteszről* pedig azt olvassuk, hogy midőn mint menekült Kis-Azsiában tartózkodott, tudomására jutott, hogy Xerxes perzsa király hadra készül Görögország ellen. Mint görög, tudósítani akarta hazáját a fenyegető veszélyről s hosszas fejtörés után azt a csöfölgést találta ki, hogy vesz egy írásra használt írotáblát. Ezeket az írotáblákat akkor viasszal szokták bevonni s a betűket hegyes íróeszközzel, úgynevezett stylussal karcolták fel. Demokretesz pedig levakarta a viaszt s csak a táblára írta a Spártának szánt tudósítást, mire ismét bevonta viasszal és elküldte. Emberét útközben sehohsem tartóztatták fel, mert a nála levő írotábla viassa egészen tiszta volt. A spártaiak eleinte nem tudták eltalálni miért küldte honfitársuk azt az üres táblát. *Leonidasz*, Spárta királya a csatában hős, neje *Gorg* pedig sok tekintetben leleményes természetű

vala. Most is ő jutott arra a gondolatra, hátha a viasz alatt rejlik valami. Tanácsát követték s az előbb rejtélynek látszott dolog meg volt előtök fejtve. Nem is késtek a fontos hírt Görögországnak tudomására, bozni, hogy idejekorán megtegyék a védelempancsozta intézkedéseket.

Ez azonban még mind nem volt titkos írás, legfőleg csak tapogatózó kísérlet arra nézve; mert a titkos írásnak tulajdonképen az az értelme, hogy az avatatlanok még akkor se tudják elolvasni, ha véletlenül kezökbe kerül is. Ide tartozik már a spártaiaknál használt és *Plutarchosz* által leirt „Skytala”.

„Skytala” első sorban sétatálcát jelent, melyet a spártai világíró hordott, de ennek nevezték azt a két kis egyenlő hosszúságú és átmérőjű tálcát is, melyet háború kitörésének idején készítettek. Az egyik odahaza maradt s a másikat a hadvezér vitte magával. Ha egyik vagy másik félnek valami nevezetes közölni valója volt, hosszú keskeny pergamentszalagot csigaszerűleg tekert a Skytala körül olyanformán, hogy a szalag szélei érintkezzenek, de egymást el ne fődjék. Miután így az egész szalag a tálcára volt tekerve, hosszában ráírták a tudósítást és a tálcáról ismét letekerték, hogy rendeltetési helyére elküldjék. Elolvasni csak az tudta, kinél a tálcza hasonlója volt, mire a pergament szalagot az előbbeni módon kellett felsodorni, mert különben csak szétszórt, eldarabolt, s minden összefüggést nélkülöző szótagokat és szavakat talált.

Ilyenforma volt az a *magyar pásztor-rovás* is, melyet még csak egy pár évtizeddel ezelőtt is szélteben használtak a Duna és Tisza köze baromtenyésztést üző pusztáin. Körülbelül egypár láb hosszú és hüvelyk vastag, simára faragott négyzetes puha fadarabot középen ketté hasítottak, még pedig úgy, hogy a két rész pontosan egymásba illett. Ily összeillesztett állapotban metszeték fel azután a számadásul szolgáló számjegyeket, vagyis a rovást. E pásztor-számadás mindössze öt számjegyet ismert: p. o. | = 1, \ = 5; × = 10; √ = 50; * = 100. A rovás-tálcán az egyik oldal mutatta a bevételt, a másik a kiadást, vagyis pásztor nyelven szólva a szaporodást és fogyást. A rovás alatt a két egymás mellé illesztett darabra történt, úgy, hogy a felrótt számjegy fele az egyik, fele a másik darabra esett s azoknak egyikét a gazda, másikat a pásztor tartotta magánál és így egymást kölcsönösen ellenőrizték.

A „Skytala” azonban nem nyerhetett valami általánosabb elterjedést; mert a fürkésző elme könnyen megtalálta olvasásának kulcsát, mihelyt a sorok egymáshoz illőségének nyomára jutott. Ha például rájött, hogy az értelemre való tekintetből mindig három sort kell kihagyni, az olvasás titka meg volt fejtve, mert csak az első, ötödik, kilencedik, 13-ik stb. sort kellett egymásután olvasni, míg a pergamentszalag végét nem érte, — ezután meg a második soron kellett kezdeni, úgy a harmadikon, s végre a negyediken, mindig folytatva a hármas kihagyást.

KÉPEINKHEZ.

A Szépművészeti Múzeum szobortermei.

A budapesti Szépművészeti Múzeum újabbán egy örvendetes meglepetéssel szolgált az érdeklődőknek. A napokban nyitotta meg ugyanis a közönség számára a renaissancekori szobrászat remek műveiről készített gipszöntvényeknek uagy terme, a Michelangelo-szoba és

az antikszobor gyűjtemény, amely termék a jelen szá- munk egyik képen láthatók.

A többi képek az ezen termekben elhelyezett művé- szeti munkákat és szoborrészleteket ábrázolják. Másola- tok ezek mind, mert művészi tekintetben még nem va- gyunk abban a szerenés belyzetben, mint a külföld hatalmas és gazdag nemzetei, hogy az emberiség min- den korára kiterjedő szoborgyűjteményünk lebetne s így meg kell elégednünk a másolatokkal is.

Különben is tanulmányi szempontból ép úgy meg- felelnek ezek a jól sikerült másolatok, mintha eredetiek volnának. Mert annak a czélnek, hogy a szobrok sok- siku plasztikusságáról fogalmat alkothasson magának az érdeklődő közönség, e másolatok megtekintése és tanul- mányozása is teljesen megfelel, sőt sok esetben több művészetet nyújt, mint egynémely muzeum rosszul si- került eredetije.

Az antik szobor-gyűjtemény (fej- és mellszobrok) a régi görög és római szobrászat remekeinek másolatai, ame- lyek részben az akkori időben élt egyének, mint Praxi- teles, a legnagyobb görög szobrászok egyikéről és Euri- pides, a legkitűnőbb görög drámairól készültek, rész- ben pedig, mint az Aphrodite jelzésű, az őskori isten- ség egyik tagjának, a tenger habjaiból született Vénus- nak, a szerelem istennőjének, képzeletszülte alakban való megtestesítése.

HIREK.

Megtámadott járőr. Hajzer János őrsvezető ez. őr- mester és járőrtársából állott lontói őrsbeli nyomozó járőrt, május 12-en Tergénye községben, a bíró házá- nál eszközölt kikérdezés közben, Hikkel Lajos és Hik- kel Gyula, testisértéssel vádolt tergenyei lakosok, lefegy- verezési szándékkal megtámadták s a járőr mindkét tagjának fegyverét megragadták. Járőr a támadók ellen kardot használt s azok egyikét könnyen, másikát pedig súlyosabban megsebesítette. A két támadó a kapott sé- rülés után a bíró házától elmenekült s a korezmába futva, az ott talált mintegy 50 főből álló tömeget a járőr ellen fellázítva, azzal együtt a bíró házához vissza- tért s annak kapujában állást foglalva, a tömeg a jár- őrt dorongokkal és kövekkel megdobálta és annak mind- két tagját könnyen meg is sebesítte. Járőr a tömeg ellen, minthogy a támadás felhagyására irányuló í- mélt felhívásai sem vezettek eredményre, löfegyverét volt kénytelen használni és négy lövést intézve, a tá- madók vezetői közül Hikkel Lajost és Péntes Józsefet találva, súlyosan megsebesítette. A tömeg a fegyver- használat után, a támadással felhagyva, futásban kere- sett menedéket. A támadók kinyomoztatván, a bírósá- gnak feljelentettek.

Dobáló cigányok. Kálóczi András királykutpusztai őrsbeli csendőrt, május 12-én éjjel, Szakácsi község szélén négy cigány mintegy 10 lépésről kövekkel meg- dobálta és bal karján 10 napi gyógytartamot igénylő módon megsebesítette. A cigányok közül három el- menekült, a negyedik pedig a megsebesült Kálóczi csendőr által elfogva, a bíróságnak átadatott. Tettstár- sai után a nyomozás folyamatba teletett.

«A magyar helyesírás szótára és szabályai» című, Horváth Endre által szerkesztett és a könyvpiacon is már megjelent munkáról úgy a nyelvészek, mint a sajtó a legteljesebb elismerés hangján mondtak bírálatot. Így a többek között a «Magyar Nyelvőr» szerkesztője, Simonffy Zsigmond egyetemi tanár, nyelvész tudós így ír: «... Horváth Endre helyesírás szótárát nagyon

alkalmasnak tartom arra, hogy a helyesírásban levő zűrzavar megszüntetéséhez közeledjünk. . . . A szerző tekintettel volt arra az irodalmi nyelvszokásra, melyet az egyes szók irására nézve iróink többsége ajánl és szentesít. . . . Mindezek alapján jó lélekkel mondhatom, hogy Horváth Endre könyve a pártolást minden tekintetben megérdemli.» *Beke Ödön dr.* jeles nyelvész pedig így nyilatkozik: «. . . fáradságot nem ismerve fölkeresette a magyar nyelv teljes szókincsét, a meghonosult idegen szókat, hogy ne legyen oly eset, mikor a kereső hiába fordul könyvéhez. . . . Úgy a szótár, mint az elméleti rész úgy kidolgozva, amilyenre Magyarországon még nem volt példa.» A helyesírás terén mindenkinek utba- igazítást nyújtó, 300 oldalas könyvet, melynek bolti ára 5 korona, a szerzőnél: Horváth Endre, Kisppest, Báthory- utca 48. szám alatt megrendelők a pénz előleges be- küldése esetén 2 korona 70 fillérért kapják.

KÜLÖNFÉLÉK.

Küzelem a sárgaláz ellen. Mentől jobban terjesz- kedik a feber ember a vad vidékeken, annál inkább kiteszi magát ő is a tropikus égalj legnagyobb rémének a sárgaláznak. Ugyannyira, hogy ez valósággal egyik akadálya annak, hogy ő és kulturája győzelmesen előre- nyomuljon ama kincsek felé, a melyet a föld ott a tá- volban nyujtana, de a miket elhozni életveszedelemmel jár. Néha letelepszene a fehér emberek valahová, a hol a klímát elviselhetőbbnek tartják, de egyszerre csak megjelenik a sárga ragály és nem megzisedeli — ba- nem szinte elhullatja őket, hogy hirmondó is alig ma- rad s az is sokáig megsynli még a gyilkos betegséget.

Pedig művelődési érdek, hogy a kiaknázatlan világot kiaknázza a feber világ. Az államok is tudják, minő nagyfontosságú gazdasági érdek a gyarmati telepítésre vetni magukat. De a hódítás határain mindenütt ott vigyorog a sárga rém, a sárgaláz. Egy kis szunyog az ellenség. Egy kis szunyog terjeszti ezt az iszonyú kórt mint nálunk a közönséges váltólázt. Benne tenyészik ugyanis egy bacillusféle, a melyet a fullánkjal az emberbe beolt és kész a legnagyobb életveszedelem. A sárgaláz ember meg ba megsúrja, fölszívja belőle a kóranyagot és viszi tovább. Ilyen ellenség ellen kell küzdeni. És ma már a francia kormány egészen rend- szeresen föl is vette a harcot, hogy útát nyisson a fehér ember hódításának ott is, a hol a levegőben röpkö- lö a balál. És a dabomeyi állomás most jelentést kül- döött, hogy a győzelem útján balad. Ott egy kolonizáló telep, Nagy-Topo, már nem fél a sárgaláztól. A harc elég nehéz és költséges is. Szunyogokat irtani ott, a hol a lehető legindolensebb benszülöttek szinte édik a tenyészésüket a nagy nemtörődömségükkel. De azért a legszigorúbb tudományos kereséssel megállapították, hol és mikor tenyészik a szunyog. Végigjárta a komisz- szió minduntalan az egyes kunyhókat. Gödröket ásattott a szemétnak, mert a legnagyobb veszedelem a szét- öntött, nedves szemétnak volt. A gödröket azután leön- töttek fertőtlenítő szerekkel. Az egész környéknek min- den olyan fészket kikutatták, a hol a szunyog tenyész- het. Rájöttek, hogy a földhányások napos oldalára szer- reti rakni petéit. Tehát egyenesen építettek neki ilyen földhányást és aztán, mikor megtelepedtek, tüzzel el- pusztították őket. A míg azonban a mocsaraktól nem szabadulhattak, addig a szunyog odahúzódhatott. Te- hát a mocsarakat le kellett csapolni. Szerencsére ez nem volt nagy nehézség és 100,000 frank költséggel el le-

betett a munkát végezni. Csatornázás, tisztán a szunyog miatt! Nem remek képe ez a mai kulturküzdelemnek, a mely a tudomány segítségével így meri és tudja fölvenni a harczt? A kit a legkisebb mulasztáson rajtakaptak, rögtön rabsorsba fogták. A legnagyobb állat és a legkisebb szunyog ellen egyszerre kellett küzdeni. De meg van törve az út, hogy ime, sikerrel szállhat szembe a modern fehér ember az ismeretlen világok kapujánál a legiszonyosabb rémmel is. Várakozáson felüli az eredmény. És most igazán nincs más feladat, mint nyomról-nyomra kiszorítani ezt a remes baczellust.

Ókori családalapítás. Bár az asszonyokat az ó-korban épen úgy adták-vették, mint a rabszolgákat, a házasság erkölcsi és társadalmi jelentőségét a legbarbárabb népfajoknál is ismerték és tudták. A jognak durvaságát enyhítette az erkölcsök szelidsége. S ha paragrafusokba nem is foglalták a nők jogát, a közfelfogás, a szokás védte és oltalmazta őket. Igaz, hogy a nőt gyakran a rabszolga mellett emlegetik, de a patriarkális korszakban a rabszolga típusát nem az Antillák nyomorult szerecsenjében, hanem Homér Eumenésében, vagy a szentírás Eliezerében kell keresnünk. A rabszolga és az úr a patriarkális korban nem voltak egymástól úgy elválasztva, mint például a rómaiaknál. A rabszolga belépve a családba, tagja lett annak, helye volt az asztalnál, résztvett a ház ünnepeiben, áldozataiban. Maguk az istenek, — ez időben a vallás összevegyült a joggal, — kiterjesztették pártfogásukat a rabszolgára, sirja szent volt. A nő eladatott férjének, de bármily vad és barbár is ez a szokás előttünk, ez volt az első lépés a polgárisulás felé s itt leljük meg alapját a családnak. A nő megvásárlása nem is ment egészen egyszerűen, ünnepélyességek és szertartások közt történt a dolog, mintegy jelezve, hogy itt e szerződés-elitai és vallási kötelekék is vannak. Némelyik helyütt maga a pap szabta meg az összeget, melyet a nőért a férjnek fizetni kell. A férj több nővel birhatott, de közülök csak egy osztozott a férjet megillető tiszteletben. Egy volt az úrnő a tüzbelynél. Ez volt első neje, ifjúságának neje, a bibliai költemények kifejezése szerint. A többiek inkább az első asszonyé voltak, mint a férjé. Ő helyette, mintegy az ő személyében szültek gyermekeket a ház urának. Ugyannyira, hogy a gyermekek mind az első asszonyt tekintették és tisztelték az anyjuk gyanánt. A zsidó fölfogás már sokban emeli a nő tekintélyét. A férj itt már nem vásárolja nejét az apától, hanem egyenesen a leánynak adja a pénzt; a házassági ajándékot. Teljes föl szabadulást és emberi jogokat azonban csakis a kereszténység ad a nőnek. Isten anyjának imádata mintegy glóriát von minden

nő fejeköré. Az asszony teljes öntudatra való ébredése, egész emberré való válása a keresztény civilizáczió nyugszik.

Imádság Khináért. Néhány hete a kbinai kormány azoknak a keresztény egyházaknak a papjaihoz, a melyek gyökeret vertek Khinában, a következő érdekes üzenetet küldte: «Kérjük, imádkozzanak a most ülésező nemzetgyűlésért; az új kormányért; az ezután megválasztandó elnökért; a köztársaság alkotmányáért; azért, hogy a hatalmak ismerjék el a köztársasági kormányt; hogy országunk békeje tartós legyen; hogy az állami hivatalokat energikus és erkölcsös emberek töltsék be; hogy a kormányzat szilárd alapokon nyugodjék.» — Arra is megkérték a lelkészeket, hogy hassanak oda, hogy más országokban lakó hitsorsosaik is mondjanak buzgó imát Kbináért. A Kbinában élő keresztény lelkészek teljesítették is ezt a kérelmet, a mely aztán főképen Angliában és Amerikában talált megballagattatásra. Így történt, hogy a legutóbbi vasárnapon a maga gondját, baját feledve, egész Nagybrittánia azért imádkozott, hogy odavaló emberek kerüljenek a khinai állami hivatalokba és ebben a fohászzkodásban osztozott Északamerikának és Franciaországnak sok egyháza is. Miután pedig maguk a khinaiak is buzgón imádkoztak a maguk isteneihez, most már bizonyosak benne, hogy semmi oldalról sem érheti őket veszedelem.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

K. S. Senki.

I. A. 000. Majd ha költségfedezetről lehet gondoskodni.

T. B. 080. ez öröme. Csak kipróbálásra lett kiadva.

Érdek. Névtelen levelekre nincs válaszuk.

1885. Igen.

1884. I. Nem számít be.

Törelkvő 1901. Ha tényleg ennyi a szolgálati ideje, akkor kérheti.

00. Völegény. 1. Igen. 2. Ősszel. 3. Közel jövőben nem.

4. Az örösparancsnok engedélye nélkül nem mehet el.

R. 908. 1. Ha átveszik, átélphet. 2. Néhány hónappal előbb adja elő kérését orskihallgatáson. 2. Erre vonatkozólag külön döntés volna szükséges. 4. Bizonytalan. 5. Ozéjút alig fogja elérni.

1878. Esperos.

Tudnivagyó. Szolgálati idejét megszakította.

Duna. Ha beigazollatja, hogy a megszakítás nem az ön hibája, talán beszámítják.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 2. Oly takarékbetét után, melynél a betét az 1. pontban jelzett 1. felmondási időt ki nem költi, 5½% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezeség mellett vagy felelős és zálogos biztosíték ellenében, juanyos kamattal) mellett. Utalványok, intézvények és chequek beszedését vállaljuk. Igen mérsékelt költségek felszámításával. Veszünk és adunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

